PROMIN

ПРОМІНЬ

РІК XV ГРУДЕНЬ, 1974 ЧИСЛО 12

Second Class Mail Registration Number 1925

ПРОМІНЬ

РІК XV — ГРУДЕНЬ, 1974 — Ч. 12

Виходить раз у місяць

Видає

СОЮЗ УКРАЇНОК КАНАДИ

Редагує Редакційна Колегія

Редактор — НАТАЛІЯ КОГУСЬКА

Передплата в Канаді	$6.00
Передплата до інших країн	6.00
Поодиноке число	60

Передплату висилати на адресу:

PROMIN

P. O. Box 3551, Sta. B. Winnipeg, Man. R2W 3R4

PROMIN

No. 12 — DECEMBER, 1974 — VOL. XV

Monthly Publication

Published by

UKRAINIAN WOMEN'S ASS'N OF CANADA

Edited by Editorial Committee

NATALIA KOHUSKA — Editor

Subscription in Canada	$6.00
Subscription in other countries	6.00
Singlt copy	60

Address:

PROMIN

P. O. Box 3551, Sta. B. Winnipeg, Man. R2W 3R4

В ЦІМ ЧИСЛІ:

Стор.

Ганна Янішевська — До проблеми мішаних подруж 1
Одинадцятий Конгрес КУК 3
Л. Д. Комарова — Вишивки переджовтневого часу 5
А. Іванченко — Підліток шукає себе 8
Л. Мосендз — Засів 10
Літні Курси в Колегії Св. Андрея 12
С. Стратійчук — Музей — як Євшан Зілля 14
Dr. W. Tarnopolsky — Human Rights 15
R. Gibson — Piano Recital Most Musical 20
Doreen Romanyk 21
Відділ для дітей 22
Н. Кібець — Літературний вечір у Твін Сіті, Мінн. 24
Резолюції Союзу Українок в Манітобі 25
С. М. Приходько — Квіти людям 27
Громадська і родинна хроніка 28
Домашнє господарство 32
Зміст XV річника 32

НА ОБКЛАДИНЦІ: Відлітають у вирій? Це „снігові гуси" перелітають до Рейфел Притулку для птахів біля Ванкуверу. „Канадська Сцена"

ВИДАННЯ, ЩО ЇХ МОЖНА НАБУТИ У ЦЕНТРАЛІ СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ

1. Батьки і діти — Т. Горохович	$ 1.00
2. Блискуча Зоря (про княжну Анну) — Митр. Іларіон	$ 0.50
3. Вибране — Г. Мандрика	$ 1.50
4. Видатні жінки України — Н. Полонська-Василенко	$ 6.00
5. Да Девелопмент оф Юкраінян Класикал Мюзик — Д. Козій	$ 0.50
6. Довідник про Союз Українок Канади	$ 0.10
7. Листки узорів з мистецької книжки (хрестиками, яворівкою, низин.)	$ 0.25
8. Дорогами сорокріччя — Н. Когуська	$ 1.50
9. Збірка мат. на 100-річчя з дня нар. Л. Українки	$ 2.50
11. Навчаймо дітей укр. мови — Митр. Іларіон	$ 0.20
12. На крилах пісень (пісні з нотами на слова Л. Українки)	$10.00
13. На роковини І. Франка	$ 1.00
14. П'єси для молоді	$ 2.50
15. Програма на свято матері	$ 1.50
16. Програма на свято книжки	$ 1.00
17. Програма для садочків	$ 1.50
18. Програма для Мол. Відд. СУМК	$ 2.00
19. Програма на свято Л. Українки і О. Кобилянської	$ 1.00
20. Про життя і творчість О. Кобилянської	$ 0.50
21. Підручник для Надзірної Ради Мол. Від. СУМК	$ 7.00
22. 50-річчя здобуття громадських прав — Г. Янішевська	$ 0.75
23. Релігійні мотиви у творах Л. Українки — Н. Когуська	$ 0.50
24. Статут Союзу Українок Канади	$ 0.25
25. Твори Л. Українки (в англійській мові) — КУК	$ 7.50
26. Три сильветки — Л. Білецький	$ 1.50
27. Українська господиня (куховарські приписи, старе видання)	$ 0.50
28. Українські коляди (з нотами) — С. Яременко	$ 0.75
29. Українська жінка в хореографії — М. Пастернакова	$ 3.00
30. Чверть століття (історія СУК), тверда оправа	$ 2.50
31. Чверть століття (історія СУК), м'яка оправа	$ 1.50
32. Чарівний діямант — М. Погідний-Угорчак	$ 2.00
33. Юкраінян Ембройдери	$ 6.00
34. Юний Скоморох (п'єси для молоді)	$ 6.00
35. Я вернуся (стрілецькі оповідання) — О. Крамар	$ 0.50
36. Українські хресні імена (в англійській мові) — Р. Ґаюк	$ 1.00

Також на складі маємо:

Візитівки (плейс карс) зі смолоскипом (тузин)	$ 1.00
Жетони з портретом Л. Українки	$ 0.25
Конверти з листовим папером, що на ньому смолоскип (тузин)	$ 0.75
„Смолоскип" — відзнака Союзу Українок Канади	$5.00
Срібні ложечки зі смолоскипом	$6.50

Адреса Централі:

UKRAINIAN WOMEN'S ASS'N OF CANADA

A25, 11024 - 82 Avenue

Edmonton, Alberta, Canada

T6G 0T2

Printed by Trident Press Ltd., Winnipeg, Man., Canada.

ПРОМІНЬ

Vol. XV ГРУДЕНЬ, 1974 ЧИСЛО 12

До проблеми мішаних подруж

Комуністична Москва взялася в останні часи, може більше, як колись, до радикальних засобів винародовлення та знищення біологічної субстанції українського народу. Для того молодих українців, що закінчили високі школи, висилають з України на працю до Московщини або до інших совєтських республік, як також масово переселюють цілі українські родини до інших совєтських республік. Таке перемішання народів веде до денаціоналізації у ширшому маштабі, а переселення молоді зокремо до мішаних подруж. Брак українських шкіл поза межами УССР ще більше утруднює національне виховання дітей і вони губляться для нас у чужомовному оточенні.

„Мішані подружжя це наша загибіль, це властиво самогубство народу", як сказав Петро Саварин у своїй доповіді на II-му Світовому Конґресі Вільних Українців у листопаді 1973 р. Мішані подружжя ведуть до втрати фізичної субстанції нашого народу і до його асиміляції. Ми знаємо, що всі ці переселення робить наш ворог пляново і свідомо, щоб довести до цілковитого знищення українського народу; знаємо також, як завзято там в Україні борються проти всіх цих переслідувань і знущань наші культурні діячі та які жертви тягне ця боротьба, символом якої є Валентин Мороз.

Тут у вільній Канаді, з нашої чи не нашої волі, доля кинула нас у чуже оточення. Наші діти й внуки виростають у новій країні поселення, яка часто є для них ближча, ніж далека Україна, батьківщина їх батьків. Витворюється таким чином у молоді духовий дуалізм: любов до країни, де вона родилась і виросла перехрещується з любов'ю до країни, з якої вийшли її батьки. Але цей дуалізм не є шкідливий, треба зуміти збалянсувати обидві сторони. Як сказав наш великий пророк Тарас Шевченко: „...і чужого научайтесь — свого не цурайтесь".

За утримання і плекання української духовости у нашої молоді відповідають у першу чергу батьки (родинне оточення, рідна українська мова) за допомогою Церкви, школи і молодечих організацій.

Найбільш небезпечні часи для нашої молоді надходять тоді, як вони переходять до високих шкіл і де мають ще більше нагоди перемішуватися з іншими національностями. Тут і постає небезпека мішаних подруж. Як я вже згадала, мішані подружжя це абсолютна й послідовна втрата нашої біологічної субстанції, це хвороба нашої суспільности тут у Канаді і проти цієї хвороби мусимо боротися.

Як же запобігати цій хворобі — мішаним подружжям? Статистика, яку подала д-р Марія Савицька у „Новому Шляху" з 19-го липня 1969 р., каже: „у великих скупченнях українського поселення у вільному світі мішані подружжя сягають від 50% до 75%, а в менших поселеннях від 90% аж до 100%". Ці неймовірні числа вказують на важливість цієї проблеми і ми мусимо прикласти всіх зусиль, щоб запобігти цій хворобі.

У першу чергу треба звернути увагу на відповідне виховання дітей: давати їм широку освіту, розвивати зацікавлення українською музикою, українським мистецтвом взагалі, співом, танцями, драмами; давати дітям релігійні і моральні підвалини до майбутнього життя; розвинути в дитині почуття естетики, любови до краси внутрішньої і зовнішньої; треба привчити дитину своїм прикладом до гарного поводження й пошани супроти один одного, супроти старших; зокрема треба звернути увагу наших молодих хлопців на лицарське ставлення до дівчат, щоб могли дівчині відчинити двері до авта, чи до кімнати, запросити ввічливо до танцю, потримати стільця, коли сідаєте до столу, і взагалі дотримуватися певного етикету в товаристві. Ці зовнішні ознаки доброго виховання може здаються дрібницями, не вартими уваги, але цими дрібницями завойовують собі хлопці-чужинці наших дівчат.

Треба дати нагоду нашій молоді зустрічатися, треба зактивізувати наші молодечі і студентські організації, щоб наша молодь сходилася на дебати, на вимін думок, як також на танці, співи та забави. Багато зацікавлення у молоді викликають танцювальні групи, хори,

оркестри, драматичні гуртки. Українська громада має підтримувати такі почини й масово приходити на виступи молоді.

На сторінках української преси вже у 1964 році розвинулася широка дебата на тему мішаних подруж. Леся Храплива у своїй статті „Не досить їх оплакувати", що появилася у часописі „Америка" з 12-го червня 1964 р., дуже влучно зауважує, що мішані подружжя це важкий удар не тільки для батьків, але і для цілої української спільноти. На її думку на батьках і виховниках полягає велике завдання: „створити поміж самими молодими переконання, що якраз одруження українця з українкою — це велика честь і найбільший осяг".

Ця стаття викликала жваву дебату на сторінках того ж часопису і вилилася у порадах засновувати бюра знайомства чи бюра українських подруж, особливо для тих людей, що живуть далеко від великих скупчень українського поселення і не мають нагоди бувати в українському товаристві. Олена Тишовницька подає думку („Америка", 15-го липня 1964 р.), щоб жіночі організації на чолі із Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій (СФУЖО) засновували такі бюра подруж.

У цьому ж році на тему мішаних подруж з'явилося на сторінках української преси багато цікавих статтей: як стаття колишнього голови Суспільної Служби Українців в Торонті, св. пам. Маркіяна Охримовича („Новий Шлях" з 8-го лютого 1964), стаття Зиновія Книша „Відкиньмо ще один пересуд" („Новий Шлях", 11-го липня 1964), редакційна стаття у часописі „Шлях Перемоги", що виходить в Мюнхені, з 5-го квітня 1964 та інші. У 1973 - 74 рр. знову пожвавилася дебата про мішані подружжя, викликана доповіддю Петра Саварина на СКВУ 1973 р., який всебічно насвітлив небезпеку мішаних подруж.

Всі ці статті б'ють на сполох, щоб рятувати українську молодь від асиміляції через мішані подружжя та стараються перебороти застереження, які має наша суспільність до бюр українських подруж. Як приклад гідний наслідування подають „Бюро Українських Подруж МЕТА", що має відділи у всіх більших скупченнях українського поселення та Дорадчу Раду при Центральному Бюрі Українських Подруж на чолі з інж. Омеляном Тишовницьким.

Так як і до кожної дитини батьки мусять мати окремий підхід, щоб вияснити небезпеку мішаних подруж, так і в суспільній боротьбі проти мішаних подруж мусить бути різноманітний підхід, мусять бути ужиті різні засоби для збереження української субстанції і одним з таких засобів можуть бути бюра українських подруж.

Тепер звернемося до проблеми вже існуючих мішаних подруж. Отже яка саме терапія, яке лікування чи які лічничі засоби маємо вживати в боротьбі з уже існуючими мішаними подружжями. Леся Храплива у вище згаданій статті „Не досить їх оплакувати" журиться тим, що українська суспільність не має виробленого погляду, як ставитися до вже існуючих мішаних подруж.

Дійсно ми українці не маємо ще одного радикального ліку, одного виробленого погляду, як ставитися до мішаних подруж. Наше лікування має бути симптоматичне себто мусить бути спрямоване проти шкідливих симптомів, шкідливих проявів у мішаних подружжях. Ми не можемо і не сміємо викреслити їх з українського життя, як це роблять інші спільноти, напр. жиди. Ні! З любов'ю, вирозумінням і тактом мусимо індивідуально підходити до таких подруж. Не вносячи розладу між обома сторонами, маємо посилити українську половину.

Велике завдання мають наші священики та учителі українських шкіл, а саме: переконати мішані подружжя про необхідність записувати своїх дітей до українського дитячого садка та до українських шкіл. Найбільш справедливою розв'язкою спірних проблем є двомовність і двокультурність дітей у мішаному подружжі. Наукові досліди доказали, що діти дуже легко і без шкоди для загального розвитку можуть виучити рівночасно дві або й більше мов; треба лише дати їм для цього нагоду.

Щождо другої іншонаціональної для нас половини у мішаному подружжі, то мусимо старатися зацікавити їх українським життям, українською культурою, музикою, піснею, танцем. Маємо багато прикладів серед нашої еміграції в Чехії і Німеччині, де жінки-чужинки навчилися самі української мови і виховали своїх дітей на українців.

То ж не тратьмо надії, працюймо всі на піднесення українського елементу в мішаних подружжях, а головне звернім увагу на превентивну боротьбу з мішаними подружжями і всіма засобами нам тут приступними стараймося створити відповідну публічну опінію, щоб запобігти таким мішаним подружжям та стримати процес асиміляції. **Ганна Янішевська**

З Одинадцятого Конґресу Українців Канади

При участи 639 реєстрованих учасників, 771 гостей конґресового бенкету та біля 1,800 гостей симфонічного концерту, відбуто в Вінніпеґу від 11 до 14 жовтня 1974 Одинадцятий Конґрес Українців Канади, відзначуючи 34 роки безперервної праці КУК, речника української громади в Канаді.

Одинадцятий Конґрес Українців Канади знову послужив як форум для зложення важливих заяв представників урядів Канади.

Дост. Джон Мунро, федеральний міністер відповідальний за справи багатокультурности Канади, у своїй промові на конґресовому бенкеті накреслив напрямні федерального уряду для збереження й розвитку поодиноких національних культур і мов закорінених в Канаді. Міністер Мунро між іншим сказав: „федеральний уряд оцінює багатокультурність як інтеґральну частину канадського суспільства, бо вона є угольним каменем тривкої і реальної єдности Канади, яка спирається на взаємному зрозумінні і взаємній пошані".

На тому самому конґресовому бенкеті представник уряду Манітоби Дж. Валдінґ офіційно проголосив затвердження Манітобської Програми фінансування навчання мов для приватних шкіл Манітоби. На основі тієї нової програми, почавши від шкільного року 1974/75, українські рідні школи в провінції Манітоби одержать фінансову допомогу по $10.00 від учня, обмежену до $300 для кожної поодинокої кляси продовж шкільного року, за навчання української мови в наших рідних школах.

Справі збереження і розвитку української культури присвячено найбільше уваги. Головну доповідь про українську культуру виголосив д-р Б. Стебельський, а доповнення до неї подали д-р Б. Климаш по лінії ролі української культури в Канаді і д-р Р. Олійник-Рахманний з точки погляду збереження української культури і мови під совєтським режимом в Україні.

Крім того, під час 11-го Конґресу відбулось перше пленарне засідання 17-членної Ради Української Культури при Централі КУК під проводом д-ра П. Маценка, і з великим успіхом відбуто Український Симфонічний Концерт при участи Вінніпезької Симфонічної Оркестри і нашого віртуоза-скрипаля Стефана Старика. Програма цього концерту включала композиції українських клясиків (М. Лисенко і Л. Ревуцький), прем'єру ювілейного твору сучасного українського композитора Канади Ю. Фіяли і твори міжнародних композиторів, спертих на українській народній музиці (П. Чайковський і Ф. Ліст).

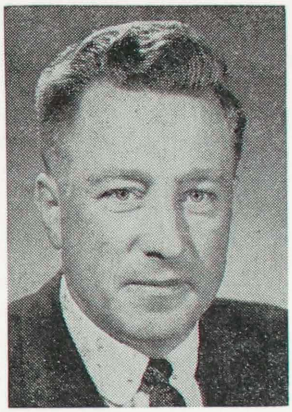

Президент КУК, адв. Сергій Радчук

Оборона прав людини була другою важливою справою нарад 11-го конґресу. Головну доповідь в цій справі виголосив д-р В. Тарнопольський при співучасти П. Саварина, як співдоповідача. Рівночасно конґрес схвалив спеціяльну резолюцію для зроблення всіх дальших заходів в справі звільнення Валентина Мороза та інших діячів культури переслідуваних під совеським режимом. Як вияв солідарности і одностайної піддержки для тих діячів, учасники 11-го конґресу замінили „Обід Подяки" чистою водою і куском сухого хліба, і прийняли рішення використати заощаджені кошти цього обіду на акцію оборони прав людини під совєтським режимом.

Справам поліпшення організованости української громади в Канаді присвячено окрему панелеву дискусію під проводом М. Плавюка, в якій взяли участь: д-р М. Р. Лупул, інж. М. Бойко, Я. Лозовчук, пані С. Стечишин і М. Спольський, які зокрема присвятили увагу справі організації фінансів і проблемам приєднання до громадського життя наших професіоналістів, підприємців, жіноцтва, молоді і студентства.

Під час 11-го конґресу відбулись важливі наради таких організацій як: Крайовий Центр Українських Шкільних Рад, Рада Української Культури, Українські Музеї Канади, Молодіжні

організації, Комітет Українок Канади, Суспільна Служба Українців Канади, Кооперативна Рада, СУСК і Об'єднання Вчителів Української Мови Державних Шкіл Канади.

На заключній пленарній сесії 11-го конґресу відбулось урочисте вручення Шевченківських Медаль за заслуги супроти української громади в Канаді, яке перевів о. д-р В. Кушнір, почесний президент КУК. Шевченківські медалі признано і вручено 23-ом заслуженим членам української громади в Канаді, включивши на чоло цієї почесної листи Високопреосвященного Владику Максима Германюка, попереднього преезидента КУК д-ра П. А. Кондру і довголітнього мейора Вінніпеґу Дост. Степана Дзюбу.

Одинадцятий Конґрес Українців Канади схвалив цілий ряд резолюцій з таких ділянок як внутрішньо-канадські справи, зовнішньо-українські справи, шкільництво і виховання, справи культури, молодіжних організацій, розбудови фінансових засобів, і т. п., який переведенням в життя займеться новообрана Президія Централі КУК і її Екзекутива.

— — — — —

Екзекутива Президії КУК:

Президент — Сергій Радчук.

Почесний президент — о. д-р В. Кушнір,

1-ий заступник президента — І. Іванчук (ЛВУ),

2-ий заступник президента — І. Ю. Карасевич (СУКВ),

3-ий заступник президента — В. Вербенюк (ОУПП),

4-ий заступник президента — А. Качор

5-ий заступник президента — д-р П. А. Кондра (СУС),

6-ий заступник президента — П. Климків (УНО).

Генеральний секретар — П. Башук (ЛВУ),

Координатор — А. І. Яремович (СУКВ),

Фінансовий секретар — В. Солипа (ОУПП),

Скарбник — І. Новосад (БУК),

Референт зв'язків — пані Н. Когуська (СУС),

Організаційний референт — Роман Бабух (УНО).

Пані Я. О. Іванчук — голова Комітету Українок Канади,

Д-р І. Глинка — президент Шевченківської Фундації,

Б. Гвоздулич — представник Союзу Українського Студентства Канади.

Президія КУК:

Крім вищезгаданих 16 членів Екзекутиви, згідно зі статутом до Президії КУК крім того входять по одному представникові від кожної Складової Організації КУК не заступленої в Екзекутиві. Під час 11-го Конґресу через Номінаційну Комісію зголошено наступних представників до нової Президії КУК:

проп. І. Р. Ковалевич — Українське Євангеськее Об'єднання,

І. Геврик — Український Народний Союз,

Г. Кукса — Український Робітничий Союз,

Г. Дребко — Українська Народна Поміч,

д-р Р. Романович — Об'єднання Українських Ветеринарних Лікарів,

В. Дідюк — Спілка Українських Журналістів Канади,

Пані М. Нарожняк — Спілка Української Молоді Канади.

Всі інші Складові Організації зголосять своїх представників до складу Президії КУК пізніше формально на письмі.

Контрольна Комісія:

С. Пуляк, С. Романів, І. Панас, І. Каптій і І. Гуйда.

Комітет Українців Канади
Централя

Світлина з організаторів вистави у павільйоні Київ. З права сидить С. Тодощук, справлене прізвище з ч. 11 на стор. 8.

ВИШИВКИ КИЇВЩИНИ ПЕРЕДЖОВТНЕВОГО ЧАСУ

Одним з найцікавіших видів прикладного мистецтва є вишивка. Поряд з узорним ткацтвом вона знаходила широке застосування в побутті жителів Київщини. Жодна селянська родина не могла обійтись без яскраво вишитих рушників, якими прикрашувався інтер'єр української хати. Велику ролю відігравали вони також при виконанні різних обрядів, про що згадується в народних піснях, переказах тощо.

Рушники якими прикрашували інтер'єр житла, мали пишні рослинні узори, що розміщувалися на краях рушника, займаючи більшу частину тканини. Інші рушники відзначались більшою простотою і скромністю. Поряд з вишитими були поширені також рушники з витканими узорами, розміщеними горизонтальними смугами.

Вишивкою прикрашувались також весільні наволочки, скатерки та інші предмети домашнього вжитку. Великою витонченістю позначена вишивка народного одягу. Заміжні жінки носили очіпки, які у бідних вишивались кольоровим гарусом, у багатих — сухозліткою.

Дівчата носили вишивані хустки, обрамлені вузькою смужкою рослинного орнаменту. Хусткові ріжки прикрашувались великим квітковим мотивом, а по всьому полю розміщувались дрібні квіти. Хустка, як і рушник, також відігравала важливу ролю при виконанні весільних обрядів.

Оздоблювались вишивкою і українські святкові кожухи: прикрасою був рослинний візерунок, вишитий кольоровою гладдю, що розміщувався на правій полі і на всьому подолі кожуха. В кутку правої поли вишивався рослинний мотив у вигляді букета квітів.

Вишивка на жіночих сорочках розташовувалась на рукавах двома рядами. Верхній ряд — полик мав ширину 10 - 15 см. і вишивався рослинним або геометричним орнаментом, а нижній — підполиччя був ширшим. Вишивкою прикрашувався також поділ жіночої сорочки, а часом комір і манжети. В чоловічих сорочках вишивались манишка, комір і манжети. Характерно, що святковий одяг відзначався більш пишною вишивкою, ніж буденний.

Рушники, скатерки, сорочки, наволочки виготовляли з домотканого полотна, а кожухи та свитки з овечої шкіри, хутра і товстого (грубого) сукна. Для вишивок добирали лляні та

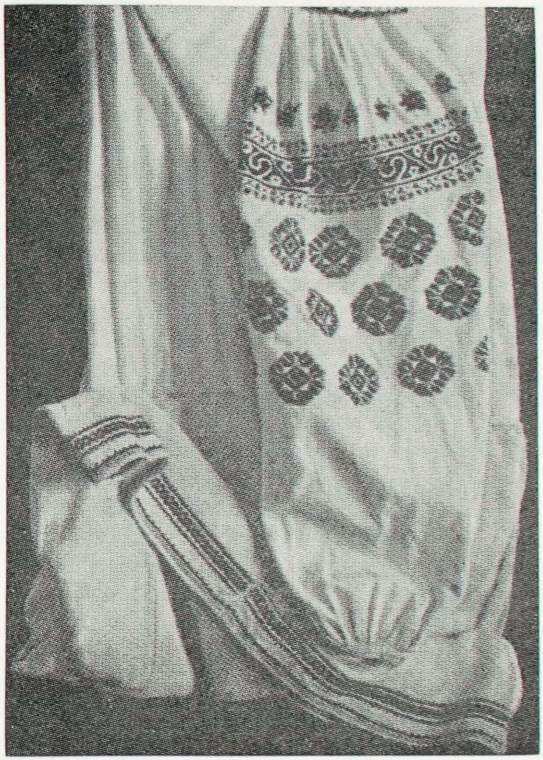

Жіноча вишита сорочка (с. Оленівка, Васильківського повіту) 1905 року. Філіял Київського музею українського мистецтва.

бавовняні нитки, а на Уманщині вживалися також тонка шерсть, золоті та срібні нитки.

Техніка вишивок Київщини надзвичайно різноманітна, але її можна поділити на дві основні групи: вишивка на суцільній тканині та вишивка на тканині, з якої витягували частину ниток. Перша група включає — набірування, гладь, хрестик, низь та ін.; друга — різноманітні мережки й вирізування. Вирізування та набірування поширились переважно в центральних районах області, а в інших — всі види застосовувались одночасно.

Вишивкам Київщини властивий рослинний узір, доповнений геометричними мотивами. Візерунки вишивались по пам'яті, кращі зразки передавалися з покоління в покоління. Тому й виробились певні зображувальні мотиви, що, будучи схожими між собою, зустрічаються в найрізноманітніших варіянтах. Найхарактерніші

з них — ламане стебло, цвіт хмелю, ромби, квадрати і восьмипелюсткові розетки.

Зразком народної вишивки з мотивом ламаного стебла і ромба може бути вишивка жіночої сорочки Київської губернії кінця 19 століття. Тут узір виконано старовинною технікою набірування і гладдю, при чому сам він займає незначну частину рукава, оскільки вся сорочка скрадалась керсеткою, яку одягали жінки.

Загальна композиція вишивки рукавів складається з двох смут — вузького полика і широкого підполичня. На полику зображено геометричний узір, складений з ромбів і квадратів. Ритмічно повторюючись, ромби займають всю ширину полика, живописно вимальовуючись білими контурами на барвистому фоні. В кожному великому ромбі міститься чотири маленьких, а весь орнамент облямовується з обох сторін вузькою чорною смужкою та дрібними квадратами. В побудові геометричного орнаменту відчувається ритм взаємно-паралельних ліній, що об'єднує композицію в єдине ціле. Вишивка полика виконана технікою набірування.

Вишивка підполичня дещо іншого характеру. Це рослинний узір, вишитий гладдю, в центрі якого горизонтально розміщене ламане стебло з великим стилізованим цвітом хмелю на вигинах. Композиція будується на чіткій симетрії та ритмічному повторенні однакових мотивів, що утворюють довгий ряд у вигляді фризу. Квіти хмелю спрямовані в різні сторони, підкреслюють ритм хвилеподібного руху стебла.

Незважаючи на те, що рослинний взір має дещо геометризований і стилізований характер, все ж він яскраво відбиває реальний образ буйного в'юнкого хмелю. Коралово-червоні та янтарево-жовті кольори, відтінені чорним, надають вишивці пишного гарного вигляду.

Вишивка полика й підполичня різна за виконанням. На полику фон барвистий, а вишивка в основному біла; на підполичні, навпаки — фон білий, а вишивка кольорова. Завдяки такому гармонійному поєднанню цих елементів досягається певна витонченість і декоративність.

Другий зразок вишивки жіночої сорочки дещо іншого характеру. Він відноситься до початку XX ст. і виконаний технікою „хрестик" в селі Оленівка, Васильківського повіту. Вишивка в основному розміщується тут на рукавах, а поділ і комір прикрашені вузькою смужкою рослинного орнаменту. Полик являє собою мотив в'юнкого стебла, у вигини якого вкомпоновано маленькі кружечки, а замість підполичня на вільному білому фоні розкидано в шаховому порядку восьмипелюсткові розетки. Кожна пелюстка роздвоєна і закріплюється в чотирикутній чашечці в центрі розетки. Білі проміжки всередині кожної пелюстки й чашечки підкреслюють контур візерунка і надають розеткам прозорого вигляду.

Композиція вишивки відзначається чітким ритмом і строгою симетрією в розміщенні мотивів. Весь ефект кольорових поєднань побудовано на контрасті білого й чорного кольорів, що надає вишивці урочистого вигляду.

Геометризація орнаменту вишивок Київщини (в зв'язку з технікою вирізування) можна спостерігати на фрагменті вишивки рукава жіночої сорочки кінця XIX ст. з с. Руде, Сквирського повіту. Тут бачимо той же рослинний мотив ламаного стебла, але в іншому варіянті: він складається з маленьких кружечків. На кожному зовнішньому вигині стебла розміщено 4 листочки, а на внутрішньому — восьмипелюсткову розетку.

Завдяки техніці виконання (вирізування), розетки набули вуглуватих геометричних форм, замість округлих і плавних. Внаслідок ажурності вирізування розетки здаються темними і, виділяючись на білому фоні, надзвичайно збагачують вишивки. Ламане стебло з листочками вишивається гладдю білими нитками на ледь сірому полотні і це створює ніжний рельєфний візерунок, за своєю світлотінню близький до народної різьби по дереву.

Різноманітні типи вишивок сформувалися протягом довгого часу і кожний з них несе на собі відбиток місцевих особливостей і давніх традицій, пов'язаних з розвитком вишивального мистецтва. Особливо помітні традиції старовинного шитва XVIII століття на вишивках рушників. В цьому відношенні характерним є узір рушника Уманського повіту початку XX століття. Його виконано технікою гладі та рушникового шва.

Таким рушником прикрашували інтер'єр хати: його вішали на стіну, на ікону чи дзеркало. Вишиті кінці розправлялись для того, щоб видно було узір, а невишита частина кріпилась до прикрашуваного предмета. Композиція орнаменту вишивки побудована на ритмічному

чергуванні квітів і листя, згрупованих по обидві сторони вертикального в'юнкого стебла. В центрі рослинного узора — листя овальної форми, між якими чергуються квіти й розетки, близькі до місцевих рослин. По вертикальних краях рушника розташовані шестипелюсткові розетки. Всі квіти й листя зображуються в різних поворотах, що надає загальній композиції певної динаміки.

За рисунком весь рушниковий узір можна розділити на 2 групи: квіти з нечітко вираженою формою та квіти з чітко вираженою формою. Перша група зображень стилізована, що обумовлено технікою виконання — рушниковим швом. Друга дає точне уявлення про зображувану квітку, що обумовлено технікою гладі.

Велику ролю в народній вишивці відіграє колір, що особливо необхідний там, де потрібно внести різноманітність в ритмічно повторювані однакові мотиви. Кольорове вирішення таких мотивів плоскісне, в ньому відсутні кольорові нюанси, які передають об'ємну форму предметів.

Основні кольори вишивок Київщини: білий, червоний та синій (з 1880-х років синій колір замінили чорним, оскільки сині нитки дуже швидко линяли). Зустрічався також і жовтий колір, яким у Київському повіті часом вишивали подоли жіночих сорочок. Вишивки Уманського повіту відзначались темними кольорами, серед яких переважав чорний, що суцільною смугою покривав поверхню тканини.

Закінчуючи цей короткий огляд, можна сказати, що характерними ознаками народної вишивки Київщини є: 1) три види композиції: а) рядами у вигляді фриза; б) окремими мотивами з ритмічними повтореннями їх та безперервним рослинним стеблом; в) у вигляді поодинокого округлого мотиву; 2) поєднання рослинного орнаменту з геометричним; 3) плоскісність зображень; 4) єдність змісту орнаментальних мотивів, взятих з реального життя, але узагальнених і стилізованих у відповідності з вимогами орнаментального мистецтва; 5) простота і витонченість кольорової гами з гармонійним поєднанням фону і вишивки; 6) різноманітність технічних прийомів.

Все це дає підстави вважати, що київська вишивка кінця XIX — початку XX століть зберігає ряд цінних особливостей народного мистецтва, які можуть бути з успіхом використані для дальшого розвитку українського вишивального мистецтва.

Л. Д. Комарова

ПРИ ПРАЦІ ДЛЯ „ПРОМЕНЯ"

Гамільтон, Онт. — З поминального обіду бл. п. Якова Татарчука збірку переслав о. В. Федак ... $40.00

Лондон, Онт. — З похорону бл. п. д-ки Катерини Дебрин, збірку переслала пані С. Степанюк ... 25.00

Саскатун, Саск. — Відділ ім. О. Кобилянської, реф. Анна Тріщук $36.00 на передплати

Брентфорд, Онт. — Відділ ім. Л. Українки, секр. А. Пережак жертву на пресовий фонд і $30.00 на нев'янучі вінки

Виндзор, Онт. — Відділ ім. Л. Українки, реф. Е. Щепанська переслала $30.00 на передплати

Торонто, Онт. — Анна Бойко, датки на пресовий фонд, $30.00 передплати

Монтреал, Кве. — Відділ ім. Доньки України, реф. М. Нема, пожертви на нев'янучі вінки й $24.00 на передплати

ІНДИВІДУАЛЬНІ ПОЖЕРТВИ

Пані: Ольга Семчук Едмонтон, Алта. ... $16.00
Розалія Самець — Гамільтон, Онт. ... 10.00
Анастасія Пережак — Брентфорд, Онт., з дня уродин ... 10.00
Гуцул — Брентфорд, Онт., дня уродин ... 10.00
Анна Мороз — Тандер Бей, Онт., з 50-ліття подружжя своїх родичів п-ва Стефана й Катерини Дераніських ... 10.00
п. Петро Плевако — Париж, Франція на прес. фонд 6.00
А. Парсонс — Торонто, Онт. ... 5.00
Д-ка А. Зміївська — Тандер Бей, Онт. ... 5.00
п. С. Ковальський — Торонто, Онт. ... 4.00
Пані: Анна Грицюк — Сурей, Б. К. ... 4.00
І. Лещишин — Бродвю Гайц, Огайо ... 4.00
А. Сірик — Рочестер, Н. Йорк ... 3.00
С. Шпитковська — Бімзвил, Онт. ... 2.00
А. Вакулин — Монтреал, Кве. ... 2.00
В. Тромп — Монтреал, Кве. ... 2.00
А. Бойко — Торонто, Онт. ... 1.00
О. Боднар — Торонто, Онт. ... 1.00

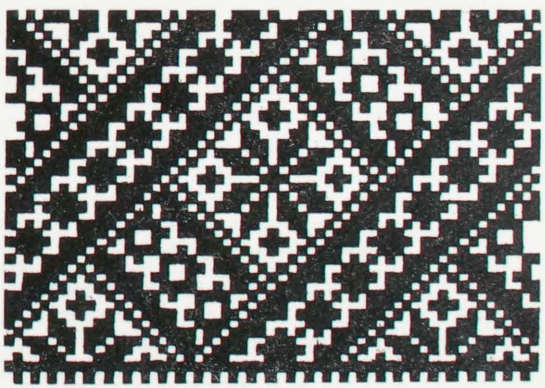

Манжета до блюзки чи сорочки вишита хрестиками чорною ниткою.

Підліток шукає себе

Ким виросте син? Це питання особливо гостро постає перед батьками хлопчаків-підлітків. Бо саме у період мужніння закладаються основи їх світогляду, виробляються певні життєві правила. За останньою періодизацією вікових особливостей, викликаною процесом прискореного фізичного розвитку людей, до підліткового відноситься від від 12 до 15 років для дівчаток і від 13 до 16 років для хлопчиків.

По суті, людина у цей період перестає бути дитиною: в її діях і вчинках яскраво відбивається прагнення до самостійності, незалежності від дорослих, проявляється настирливість, впевненість у собі. Підліток шукає свого місця в житті. Він намагається розвивати волю і незалежний характер. Тому тут можливі і невдачі, і зриви у навчанні, праці, в поведінці.

Протиріччя формування особистості підлітка нерідко виявляється в поєднанні прямо протилежних рис характеру, у взаємовиключних вчинках. „Володя став неможливим", — скаржиться батькам учитель. Його навіть важко зрозуміти. То він спокійний, лагідний, привітний, то — якийсь нервовий, нестриманий".

Найчастіше підліток і сам себе не розуміє. „Цікаво, що я за людина, — пише в своєму щоденнику восьмикласник Г. — Іноді я здаюся собі розумним: усе мені зрозуміло. А буває й так: що не зроблю — безглуздя".

Нелегко підліткові. А нам, батькам та вихователям, з ним буває ще важче. І лише знання його вікових особливостей може дати повне взаєморозуміння, допомогти зблизитися, гарантувати щирість.

Талановитий педагог А. С. Макаренко вважав, що справжній вихователь не тільки чітко повинен уявляти, яку людину, з якими якостями треба виховувати, а й те, що являє собою дитина зараз, на даному етапі її розвитку.

Необхідно, щоб кожний батько і вихователь знав, що підлітковий вік — це період надзвичайно бурхливого фізичного розвитку.

Як хлопчики, так і дівчатка виростають у цей час від 5 до 10 сантиметрів за рік. До кінця підліткового віку вони своїм ростом доганяють батька і переганяють матір. Руки, ноги, пальці помітно збільшуються, з'являється незграбність і невправність. А недосвідчені вчителі чи батьки, спостерігаючи їх, відносять це до свідомого ігнорування педагогічних вимог — правильно сидіти, акуратно вставати, рівно стояти.

Початок дозрівання статевих залоз також викликає у підлітків появу значних фізіологічних та психічних змін. З'являється невиразний потяг до іншої статі, взаємна симпатія. І якщо на першому етапі цього розвитку, що співпадає з навчанням у V — VI класах, у підлітків спостерігається характерне почуття підвищеної соромливості: хлопчики і дівчатка відмовляються сидіти разом за однією лавкою, ходити в школу, то на другому етапі (в VII — VIII класах) „взаємне відштовхування" зникає. При правильному вихованні підлітків дружба між хлопцем і дівчиною може перерости у перше, надзвичайно чисте і палке юнацьке кохання.

Вступ хлопчиків та дівчаток у підлітковий вік — серйозний крок у їх житті. В цей період виникає багато нових, уже не дитячих потреб і інтересів. Підлітки більше, ніж будь-коли, намагаються наслідувати дорослих: починають курити, а при можливості — навіть випивати.

Спрямованість наслідування до певної міри визначається умовами сімейного і шкільного виховання. Неслідуючи батька, матір, старших — сестру або брата, — підліток може засвоїти багато цінних моральних і трудових звичок. Прагнучи стати дорослим, він намагається розібратися у відносинах оточуючих його людей.

В оцінках вчинків дорослих підлітки часто категоричні і надто принципові. Інколи незначний промах у поведінці, в роботі, недоліки характеру дорослого викликають у них різке засудження. Для них „правда" — так уже без будь-яких відхилень, „чесність" — так абсолютно в усьому.

Та мабуть найбільшою потребою молодої людини, що дорослішає, є жадоба утвердження значимості своєї особистості у сім'ї, в школі, серед друзів. Вона породжує у підлітка прагнення вийти з-під опіки дорослих, всюди проявляти самостійність. У цей період підліток часто не погоджується з судженнями дорослих. Інколи в таких ситуаціях він навіть повністю усвідомлює хибність своєї поведінки, свою неправоту, однак все ж сперечається. Для чого? Просто так, з бажання протиставити себе дорослим, виявити своє „я", довести, що він „уже не маленький".

А скільки бажань з'являється у підлітка в

цей період? Він пробує свої сили і в спорті, і в радіотехніці, захоплюється фотографією, грає в шахи, моделює, конструює, малює й усім займається майже одночасно! Одним словом, він кидається в усі боки. Та нестача знань, досвіду, вольових сил і здібностей приводить до зривів і розчарувань. Так він втрачає авторитет серед оточуючих людей. Це вибиває його з „колії" нормального життя і навчання. І він стає ще більше незрівноваженим, невитриманим, навіть грубим у поведінці. Тому дорослим у спілкування з підлітками дуже важливо якомога менше різко нав'язувати їм свою волю, давати не чітко виражені накази, читати нотації.

Вдумливі педагоги і вихователі, як правило, будують свої взаємини з підлітками з врахуванням їхніх вікових особливостей. Вони завжди організовують усю роботу на основі активності і самостійності самих підлітків. І останні тоді бачать в особі старших не диктаторів, а уважних і чуйних порадників, друзів, однодумців.

В інтелігентних родинах майже не буває грубих заборон і жорстоких покарань. Виховний вплив тут здійснюється через працю, виконання обов'язку, за допомогою переконань, товариських порад, справедливого гніву чи невдоволення. Сама атмосфера сім'ї формує характер і світогляд підлітка.

„Не думайте, — писав А. С. Макаренко, — що ви виховуєте дитину тільки тоді, коли ви з нею розмовляєте, або повчаєте її. Ви виховуєте її в кожну хвилину її життя, навіть тоді, коли вас немає вдома. Як ви одягаєтеся, як ви розмовляєте з іншими людьми, як ви веселитеся чи сумуєтее, як поводитеся з друзями і ворогами, як ви смієтеся, читаєте газету — усе це має для дитини велике значення. Найменші зміни у тоні дитина бачить або відчуває, усі повороти вашої думки доходять до неї небачиними шляхами, ви їх не помічаєте. А якщо ви вдома грубі або хвалькуваті, або пиячите, а ще гірше, якщо ви ображаєте матір, вам вже не потрібно думати про виховання: ви уже виховуєте ваших дітей і виховуєте погано. І ніякі найкращі поради і методи вам не допоможуть". Краще й не скажеш!

То ж ким виросте син? Це питання важливо поставити перед собою своєчасно, бажано — якнайраніше. Бо сини ростуть непомітно і дуже швидко.

А. Іванченко,
кандидат педагогічних наук

КВІТИ НЕЗАБУТНІМ

Відділ Союзу Українок ім. Лесі Українки у Брентфорді складає нев'янучий вінок на свіжу могилу бл. п. Катерини Дебрин, яка упокоїлась у м. вересні 1974 року в Лондоні, Онт. У світлу пам'ять покійної засилаємо $5.00 на журнал „Промінь".

Оксана Гриньків, голова **Анаст. Перожак,** секр.

— — — — —

У п'яту річницю нашої незабутньої приятельки, бл. п. добр. Катерини Тріски, яка упокоїлась 15 вересня 1969 року, складаємо китицю пахучих квітів на її могилу та у світлу пам'ять покійної засилаємо $5.00 на журнал „Промінь".

Іван і Докія Бурдейні, Брентфорд

— — — — —

У світлу пам'ять моєї сестри, бл. п. Анни Гавриш, яка упокоїлась 5 жовтня 1965 року та бл. п. Михайла Лазорка, складаю на журнал „Промінь" $4.00.

Василина Никіфорук, Норт Бетлфорд

— — — — —

Замість квітів на могилу нашої дорогої матері, бл. п. Василини Бричка складаємо $10.00 на журнал „Промінь".

Дочки — Марія Гриценко і Павліна Гарап'як, Кавон, Ман.

— — — — —

На свіжу могилу бл. п. добр. Катерини Дебрин, яка упокоїлась 26 вересня 1974 р. в Лондоні, Онт., складаємо китицю квітів та у світлу пам'ять покійної засилаємо $5.00 на журнал „Промінь". Отцеві Дебринові і родині висловлюємо щире співчуття.

Григорій і Пелагія Ковальські, Брентфорд

Складаю нев'янучий вінок у пам'ять нашого дорогого і ніколи незабутнього батька, бл. п. Петра Немироського, який упокоївся 29 березня 1974 року у його світлу пам'ять засилаємо $5.00 на журнал „Промінь". Спи спокійно наш дорогий Батьку, а ми ніколи тебе не забудем.

Засмучена дочка Єва Немироська, Торонто

— — — — —

У п'яті роковини смерти нашої дорогої і незабутньої членкині, бл. п. добр. Катерини Тріски, яка упокоїлась в Бозі 15 вересня 1969 року, замість квітів на її могилу складаємо $5.00 на журнал „Промінь"

Відділ Союзу Українок Канади, Брентфорд

О. Гриньків, голова **А. Перожак,** секр.

— — — — —

Складаємо нев'янучу китицю рож на свіжу могилу бл. п. Миколи Цесмиструка, який упокоївся 13 жовтня 1974 року у Брентфорді, Онт. й у його світлу пам'ять засилаємо $5.00 на журнал „Промінь".

Покійному Вічна Пам'ять.

Іван і Докія Бурдейні, Брентфорд

— — — — —

У роковини смерти бл. п. Марії Сліпченко, яка упокоїлась 5 вересня 1973 року, замість китиці нев'янучих квітів складаю $10.00 на журнал „Промінь".

Ольга Савчук, Вінніпег

— — — — —

Замість вінка на свіжу могилу моєї приятельки, бл. п. Павлини Стадник, яка упокоїлась у Торонті 4 червня 1974 року у світлу пам'ять покійної складаю $5.00 на журнал „Промінь". **Таїсія Бевш-Копил,** Торонто

Леонід Мосендз

ЗАСІВ

ПОВІСТЬ

(Докінчення)

І знов Нінові заслонює всі почуття лише спомин на образу й ціла його істота переповнюється гордою впертістю. Немов у сні він відповідає:

— Не хочу!

Та враз його голова опиняється притиснутою до батькових колін міцною рукою. Різкий біль є тепер єдиним враженням, оборона єдиним бажанням. І, не стямившись від болю й сорому, втинається хлопець зубами в тую ногу, в теє живе тіло, що ось тут тисне, мне його лице.

Що було далі — він уже не пам'ятав.

* * *

Прийшов Ніно до себе раптово, але не зразу усвідомив собі, що з ним діється. Він уже роздягнений і лежить у постілі. Уже ніч, бо через зсунені занавіси просвічує з надвору місяшне світло, а біля образу блимає миготлива лямпадка. За коливаннями вогника хитаються по стінах лініві тіні й у цілому домі панує нічна тиша.

Хлопець на мент є здивований, як і коли він опинився в постілі. Хоче встати, але з першим рухом почуття фізичного болю нагадує йому все, що сталося. Як давний, затертий сном спогад виступає з пам'яти жорстока кара, борикання, крик, різкий і пронизливий, дорікання матері, грізні окрики батька, плач, плач... Сплаканий, викричаний проспав він мабуть сном тяжкої втоми аж досі й прокинувся серед ночі.

Хвильку лежить Ніно нерухомо, приголомшений усім, що сталося. Але за спогадом про минулі події вступає до серця й переповнює його гризкий жаль. Він сідає на постільці й, обнявши руками коліна, дивиться перед собою затьмареними очима, а уста проказують пошепки думки:

— Ні, ні! Він не хоче бути паничем. Не хоче вчитися панської мови! Не хоче, не хоче, не хоче! Краще він піде на Сибір і блукатиме там сам, як той його дядько! Краще буде битися з вовками, з голодними псами, з великим і страшним Дантовим звірюкою, ніж залишиться жити в цім домі. Де його так жорстоко обшарпують, так несправедливо карають і так насильно вчать панської мови. Ні, ні! Він не хоче її, не хоче, не хоче! Краще втікти!

І в це слово „втекти", що його дошептують пересохлі уста, вкладає Ніно всі свої надії. За цим словом виринає з пам'яти Глодава, відпуст, скельна церква в білій глодавській скелі й чорні отвори входів до підгорянського манастиря. В стрімкій кручі дністрового берега вони видаються в Ніновій уяві приманливими й утульними захоронками від тих жадібних псів і крилатих чортів, що тепер перемагають його, беззахисного Дантового супутника.

Він дійсно таки туди втече. Під землею, в довгих темних переходах не знайдуть його батьки - мучителі вже ніколи. Не змусять бути паничем, не приневолять учитися панської мови. До нього посходяться ще інші хлопці, багато хлопців. Усі ті, кого вдома так несправедливо й жорстоко карають і утискають. Вони матимуть гострі шаблі. О, ні, не дерев'яні, а справжні, що блищатимуть на сонці вогнями страшних блисків. І списи й рушниці. Вони ховатимуться в підземеллях, аж доки виростуть. Тоді сильні й численні, вийдуть на світ і ввесь звоюють. Увесь! Вони дозволять усім говорити по-мужицьки й заборонять батькам змушувати малих хлопців бути паничами. Вони звільнять усіх малих хлопців і визволять Україну! От це!..

А він, Ніно, великий і славний, сильний і могутній, приїде до міста на вороному коні. А батьки вийдуть йому назустріч і будуть просити в нього вибачення за кару й утиск... Повінь візій заливає душу дитини. Звівши брови, проказує він через зациплені уста: втічу, втічу... Зараз же! зараз! Поки спить цілий дім, поки ніхто його не бачить, поки ще так палко б'ється серце назустріч вимріяному. Утікати! Зараз же!

І Ніно, забувши про біль, сковзає з постільки й похапцем одягається. Натягаючи тремтючими руками штанці, він не перестає міркувати про подоріж. Спішить, плутається в колошвах і рукавах, не знаходить ґудзиків. Серце починає тріпатися ще сильніше, коли він обережно відкриває двері до їдальні й, ступаючи навшпиньки, простує через кімнату. Рипнули двері й хлопець кам'яніє очима на двері батьківської спальні. Як страшно! Щоб лише не прокинулися, не застукали! Мов злодій проходить

він через їдальню й поволі, поволі висувається через рипучі двері в сіни. Тут уже йому лекше, хоч найголовніше ще прийде.

Ніно хоче попасти до кухні, щоб узяти свій верхній одяг і кашкета, без яких не хоче йти в далеку дорогу. Та має намір запастися й хлібом, як справжній мандрівник. Обережно натискає він на клямку кухонних дверей і так само, цаль за цалем, протискається через щілину. Від затятих зубів аж щелепи болять і здається, що чути, як по цілому дому б'ється розкалатане серце. Страшно, щоб не прокинулася Докія, яка спить у самій таки кухні. Тоді би все пропало. Цей страх такий сильний, що на мент затримує Ніна, але спомин про минулий день знов надає йому рішучости й він крадеться через кухню до полиці.

Місячне світло вільно лине через незатягнене фіранкою вікно й у кухні так ясно, що видко, як на другому кінці рівно дихає на постелі Докія. Напружений, готовий від кожного шелесту закам'яніти, знаходить Ніно свого кашкета, плащика, нечутно вдягається, стягає з полиці ще непочатий бухонець хліба й так само обережно вислизає на ґанок. Там він здіймає з поруччя великий веретяний мішок, що приправила Татарчучка на кукурудзяні качани, стромляє до нього хліб, перекидає мішок через плече, бере з кутка ковіньку й рипливими сходами вступає на двір.

Вуглястий Бровко гремить ланцюгом і по дроті підбігає до ґанку. Він скажено вертить хвостом і цілий аж труситься та тихесенько скавулить, так хоче дістатися до Ніна. Хлопця охоплює великий жаль, велика шкода. Жаль цього пса, якого він уже ніколи не побачить, цілого цього довгого дому, старої Татарчучки, мами, Гафії, Тати і... навіть батька. Він відчуває, як сльози підступають йому до очей. Але зараз таки згадує про минулий день і що духу біжить до фіртки, на вулицю, ніби боїться, щоб вибухнувший жаль не відібрав від нього рішучости.

В таку пізню пору він ще ніколи не виходив з міста. Та ще й сам. У сіро-сріблястому сяйві місячної осінньої ночі спить передмістя. Тіні від хат звузили вулицю, густішими припадають безлисті дерева, таємнішими окопи й шелест опавшого листя під ногами видається нестерпно голосним. Обережні кроки звучать тупотом кінських копит і заставляють боязко озиратися навкруги. Уп'явшись однією рукою в перекинутий через плече мішок, а другою стиснувши ковіньку, Ніно тиснеться попід стіни будинків, окопи, паркани, немов хоче сховатися від зору когось великого й все видючого, перед ким треба затаювати свою утечу. Місяць, виринаючи зза хмарок, різко й раптово закреслює збоку його коротку тінь і тоді Ніно лячно спиняється й його серце починає тріпотіти сильніше.

Сторожкий і напружений минає він отак останні хати передмістя. Перед ним простягся у місячнім сяйві широкий Гроницький шлях. Пусто, чисто рівно навкруги. Тільки старі тополі поклали через дорогу довгі чорні тіні, аж на озимі лани. Тут уже не так страшно, як у місті. Ніщо не чатує й не придивляється зза рогів вулиць і окопів і підворотень. Тільки іноді на чорній сильветі тополевого стовбура лякає на мить біла пляма обдертого від кори деревна.

Тут дорога хлопцеві вже добре знайома. Ще з Глодавської подорожі. Він бадьоро виходить на бічну доріжку, поправляє мішок і сміливо манджає, вимахуючи ковінькою. А думки не лишають його в спокої. Він уявляє яка це підійметься завтра в домі батьків метушня, коли ранком не знайдуть його в кімнатці. Будуть кликати, шукати, кричати, бігати й по сусідах, а він буде вже в Глодаві, в скельному манастирі. Звідти його вже ніхто не витягне! Хлопцеві мрії такі яркі, а рішення здійснити їх так міцне й непохитне, що він часом не помічає, як прискорює кроки й нарешті вже майже біжить, аж мусить спинитись, щоб набрати духу. Він скидає з плеча мішок, кидає ковіньку й, обтерши рукавом плаща спітніле чоло, роздивляється навкруги.

Спочатку не пізнає околиці й відчуває велику втому. Болять руки, ноги, спина. Тяжкі як оливо повіки, що самі закривають очі. Сонний треміт перебігає по тілу й ослаблюючим дотиком схиляє голову. Як би тепер добре було спати в теплій постільці вдома! Але зараз же після цього думка нарівнюється. Ні, він не повернеться! Він переночує тут, у полі, а ранком піде далі.

Ніно не боїться. Багато разів оповідали йому хлопці, як ночують у полі чи на леваді біля коней. Він сходить з доріжки на широку межу, вкриту прив'ялою осінньою травою й шукає вигідного місця. Нарешті в малій заглибині, далі від дороги, кидає на землю ціпок, виймає з мішка хліб а мішок розстелює на межі. Тут він буде ночувати. Він оглядає околицю й на-

решті пізнає її. Та це ж з цього місця показував йому колись Гаврило довколішній простір! Тут уперше почув він від нього, що все це зветься Україна! Це ось тут на горбі бачив він і запорожців, і гайдамаків, і козацькі полки. Це тут чув уперше оклик волі й слави, зойк невільників і брязкіт їхніх кайданів. Україна!

Ах як радісно робиться хлопцеві. Він знов переживає тодішні захоплюючі почуття, знов повен тим ясним і повним бажанням лету й простору. Йому аж робиться від цього трошки страшної Він спішиться влізти в мішок, примощить біля себе хліб і вмощується серед нерівностей межі.

Україна! Яка це міцна й пересвідчуюча уява, що ширяє над горбком, де спить малий натхнений утікач з чужої дійсности, до забутої предками знов віднайденої родовим інстинктом батьківщини. Україна!

* * *

До схід сонця вийшов сіяч на зораний під озимий засів лан. Довкола вже підноситься густа зелень сусідних нив. Тільки він спізнився. Але рілля його врожайна, зерно добірне й дожене ще його нива поля сусідів.

Він став по вітру, управив ношу з насінням, забрав повну жменю повновісного зерна. Благослови Боже! І з легким шурчанням об тверду долоню почало струмити з руки й лягати рівним віялом на ріллю важне насіння.

Не гаючись, рівним кроком, без поспіху, поступає вперед сіяч, дійшов до межі, обернувся й у заглибині побачив щось білого. Він вийшов з борозни, підійшов ближче. У веретяному мішку щось ворушилось. Він обережно відслонив край ряднини ногою. Підклавши під голову руку, спав малий хлопчина й щось неспокійно бурмотів у сні.

Здивовано стояв хвилину сіяч і придивлявся до хлопця. Після нахилився над ним. І з вихиленої сіячевої ноші заструмилося на хлопця, обсипавши голову, груди, лице, важке, золотисте зерно. Він прокинувся й схопився...

Але це вже події з дальших днів життя Антоніна Людкевича й належать вони, як кажуть Гамсун, до іншої історії й іншої книги.

Кінець

Літні курси Колеґії Св. Андрея в Вінніпезі

Цього року літні курси Колеґії Св. Андрея в Вінніпезі тривали від 7 липня до 10 серпня. Усіх курсантів було 84 (73 з Канади а 11 з ЗСАмерики). 71 студентів були учасниками курсу українознавства, а 13 курсів дириґентури.

Директором літніх курсів був Роман Єринюк. Предмети навчання та вчителі були такі: українська мова — 4 кляси, які дорівнювали 9 — 12 клясам державної школи, викладали Валя Шевель, Мотря Колтек, Докія Черевик і Михайло Андрусяк; релігія — 4 кляси, викладали Василь Макаренко, Роман Єринюк, прот. Михайло Юрківський (капелян) і протопресв. Сергій Ґерус; історія України — Дмитро Фаркавець; історія українців в Канаді і діяспорі — Василь Балан; етнографія — Роман Онуфрійчук; народні танці — Тома Собко; хоровий спів — проф. Сергій Яременко; драма — Савеля Ситник; гра на бандурі — Таня Вовк. Настоятелькою дівчат була Настуня Єринюк; їй допомагали Савеля Керніцька, Євгенія Маранчук і Андрій Банн.

Курси дириґентури відбулися під проводом д-ра Павла Маценка, професора Колеґії і проф. Сергія Яременка, дириґент та композитор з Едмонтону. Ці курси провадяться в Колеґії вже друге літо. Предмети навчання були: теорія музики, тактування й дириґування хором, інтонація та ритміка, загальне розуміння музичних форм, історія музики, хорова література та семінарі практичних вправ.

Вечір студентських талантів

У четвер, 8-го серпня, курсанти влаштували вечерок в приміщенні Колеґії, на котрий вони запросили ширше громадянство Вінніпеґу й навколишньої місцевости, щоб виявитит свою талановитість. Вечір був успішний, бо прибуло багато гостей; точки були добре виконані, а крім того студенти прийняли присутніх надзвичайною гостиною — „літні радощі" та „курсантське кафе" з тісточками.

Програма, якою проводив Сергій Ковальчук, складалася з таких точок: привітальний танець у виконанні дівчат, „Даруй мі уміленіє" — покаянна стихара невідомого автора, відспівали студенти дириґенського курсу, під проводом Галини Бринь. Мішаний хор під дириґентувою студентів виконав ряд пісень: „Ішов козак потайком" — дириґував Сергій Ковальчук,

„Понад Прутом моя Коломия" — дир Лаврентій Івашко, „Ой ти мамцю жалуй мене" — дир. Юрій Трипупенко, і „Жито мати". Жіночий хор відспівав „Червона ружа", музика І. Шамо — дир. Галина Ваверчак, „Ясени", муз. Кривецького — дир. Іванка Федорі, „В полонину, в полонину" — дир. Донна Ваверчак. Жіноче тріо: Галина і Донна Ваверчак та Галина Бринь виконали „Виростеш ти сину", музика С. Яременка та „Ой під калиною", муз. В. Суржі. Ансамбль бандуристів: Маруся Крищук, Мирося Стефура, Тамара Шевців, Василь Косар і Василь Волощук виконав в'язанку українських пісень.

Курсанти виконали кілька точок народніх танців. Крім співу і танців, була цікава театральна драма „Переслідування української інтеліґенції в 1970-их роках", що вийшла цікаво, та „радіопрограма".

Перед кінцевим танцем промовляв директор курсів Роман Єринюк. У плянуванні програми та переведенні її брали участь студенти, які були одягнені в чудові українські строї, і їх щирий та веселий настрій робив миле враження на присутніх. Одним словом, вечір був дуже успішний.

Кінцевий бенкет, роздача нагород і свідоцтв

На закінчення курсів в Колеґії відбувся бенкет в суботу 10-го серпня увечорі. Господинею була курсантка Маруся Крищук. Участь в бенкеті, крім студентів, взяли члени адміністративного й вчительського персоналів Колеґії, члени Дирекції та Сенату Колеґії, родичі студентів і гості.

Вечеря почалася молитвою „Отче наш", яку відспівали студенти. Після вечері голова Дирекції Колеґії та опікун позиції принципала, суддя І. Р. Соломон, привітав студентів та промовив до батьків і присутніх. Подяку йому склала Наталка Стус. В імені курсантів дириґентури Сергій Ковальчук зложив подяку своїм викладачам, д-р Маценкові та проф. Яременкові. Також промовляли д-р Маценко, капелян прот. Юрківський і п. Єринюк.

Вечір завершено проголошенням і врученням курсантам нагород, що виконав п. Єринюк при асисті тих осіб, які ті нагороди подарували. Найвищі нагороди за найкращий попис в загальному, що фундує Манітобська управа Союзу Українок Канади кожного року, одержали **Давид Лисак** із Соррей, Б. К. та **Ілена Дін** з Мавтин Гом, Айдаго, ЗСА. Їх вручили Павліна Іґнаш, стипендійна референтка, а це було по 25.00 дол. кожна. За найкращі успіхи у вивчанні української мови 4 студенти одержали нагороди по 25.00 дол., що подарували п-во Михайло й Кароліна Антонів з Росборн, Ман.: IX кляса — **Франко Випрук** з Форт Френсис, Онт., X кляса — **Христина Плішка** з Торонто, Онт., XI кляса — **Одарка Колтуцька** з Сенді Лейк, Ман., XII кляса — **Микола Ділендорф** з МкГенрі, Ілл. (біля Чікаґо).

За найкращий успіх в релігії нагороди отримали такі студенти: I — **Ілена Дін** з ЗСА. II — **Богданна Доскоч** з Колюмбус, Огайо. III — **Давид Лисак** з Соррей, Б. К., IV — **Микола Ділендорф** з ЗСА. Ці нагороди були у формі церковних речей вартости 15.00 дол., що подарував Михайло Зґудзінський з Чікаґо.

Нагороди з етнографії подарував Андрій Мельник з Ню Британ, Конн., ЗСА, у формі біжутерії з українською тематикою. Їх одержали **Марта Голук** з Келґарі, Алта., **Петро Мельничук** з Едмонтону і **Катруся Антонів** з Росборн, Ман.

Нагороду за найкращий успіх з-поміж студентів, що належать до організації СУМК в сумі 25.00 дол. і що подарував п. Григорій Тижук з Вінніпеґу колишній організатор СУМК-у, одержала її **Маруся Крищук** з Едмонтону.

Опісля відбулося вручення свідоцтв курсантам. Д-р Маценко представив курсантів дириґентського курсу, а Теодора Гаврисишин — реєстраторка, представила студентів українознавства. Суддя Соломон вручив свідоцтва. Потім Тарас Малюжинський в імені всіх курсантів, зложив подяку членам управи та учителям Літніх Курсів за їх опіку і працю. Студенти встали та заспівали „Многая літа". Вечір закінчено виступом жіночого тріо та ансамблю бандуристів.

Гості промовці та прогульки курсантів

Під час курсів до студентів промовляли (після вечері) запрошені гості, а саме: проф. П. А. Кондра — президент Комітету Українців Канади, прот. Дм. Лучак, голова Президії Консисторії УГПЦК, суддя Соломон — голова Дирекції Колеґії, Василь Балан — генеральний провідник СУМК, Андрій Банн — пров. провідник СУМК-у на Манітобу, Марія Мандзюк — пров. голова Манітобської управи Союзу Українок Канади, Андрій Мельник з Ню Британ, Конн., та маестро Василь Авраменко.

Студенти відвідали українські музеї в Він-

ніпезі: музей Манітобської філії Союзу Українок Канади, музей Осередку Української Культури й Освіти; вони відбули прогульку до літньої оселі „Веселка", де були присутні на Богослуженні та опісля мали спортову та розвагову програму. Цю прогульку спонсорував Вінніпезький відділ Ордену Св. Андрея. Третя прогулка була дводенна на Український Фестиваль в Давфин, Ман. Там студенти взяли участь в поході, співали на сцені у будинку „Файн Артс", відвідали всі вистави та бачили концертну програму на „Ґренд стенд".

Назагал, літні курси Колегії 1974-го року були надзвичайно успішні. Управа Колегії сподіється, що українська спільнота, а собливо батьки, далі піддержуватимуть такі курси при Колегії, та посилатимуть на них своїх синів і дочок. Організації і церковні громади повинні звернути увагу на курси дириґування хором та оплачувати їх для своїх надійних молодих людей з музичним таланом. У 1975-му році Колегія буде відмічувати 25-ті Літні Курси, і вже плянує цю подію належно відзначити.

На кінець належиться щире признання і подяка батькам, які висилають своїх дітей на курси, організаціям і церковним громадам, що винагороджують своїх молодих людей літними курсами в Колегії (оплачують їх), і всім тим, що дарують нагороди студентам за найкращі успіхи в науці.

МУЗЕЙ – ЯК ЄВШАН ЗІЛЛЯ

Музей Союзу Українок Канади, один з перших українських музеїв в Канаді якого початки сягають ще 1920 р. — а на З'їзді Союзу Українок Канади в 1927 році піднесено справу українського народного мистецтва. Музей притягає до себе не лише туристів, які у своїй туристичній дорозі не минають його, але найбільш потішаючим явищем є те, що молодь з державної та середньої школи, та різні молодечі організації відвідують його.

Звичайно буває так, що коли така група має намір відвідати музей, ми стараємось запросити професійні вчительські сили, які перед входом до музею знайомлять відвідувачів з історією України, з історією перших українських поселенців в Канаді, їхні переживання, недостатки матеріяльні і т. п. Між тією молоддю є такі, які з різних причин від них незалежних відій**шли** від всього свого українського.

Увійшовши до Музею ця відставша від своєї рідної культури молодь, немов цей юнак, що запах **„Євшан зілля"** збудив у нім почуття до свого рідного. Перед ними **„Рідний степ широкий вільний, пишнобарвний і квітчастий"** і із грудей молоді виринають спонтанні оклики: мій дідусь був українець, моя бабуся — а мою бабусю похоронили в подібній одежі. Моя мама пише писанки такі як ці, що я тут бачу, та пече паски, калачі і т. п., а дальше питають — де можна набути англомовні матеріяли про українську історію, культуру, бо я не знаю української мови.

На нашій прибраній землі Канаді, для тієї молоді, яка віддалюється від українського середовища музей є і буде тим чинником, який збуджуватиме в них почуття гордости та зв'язків зі своїм минулим.

Даймо нагоду цій молоді відчути чар своєї культурної спадщини в більш доступнім місці, у великім будинку музею, де зможемо виставити багатства нашого музею в усіх його виявах.

ЗА РАДУ МУЗЕЙНОЇ ФУНДАЦІЇ
Соня Стратійчук

ВИКАЗ ПОЖЕРТВ НА БУДОВУ МУЗЕЮ

Пані Ангелина Павлик, Вінніпеґ, Ман. (раніш 200.00)	**$100.00**
Відділ СУК при Катедрі св. Івана, Едмонтон, Алта. (раніш 1,163.45)	**100.00**
Добр. Софія Стратійчук, Вінніпеґ, Ман. (раніш 25.00)	**100.00**
Пані Розалія Кондра, Вінніпеґ, Ман.	**100.00**
Пані Марія Вавринюк, Едмонтон, Алта.	**25.00**
Пан І. Данилович, Едмонтон, Алта.	**50.00**
Пані Розалія Ґовда, Едмонтон, Алта.	**25.00**
Пані Анастасія Мисак, Едмонтон, Алта.	**20.00**
Пані Віра Федорів, Едмонтон, Алта.	**20.00**
Пані Наталія Базюк, Едмонтон, Алта.	**10.00**
Пані Наталія Базюк в пам'ять мами Марії Михайлишин	**25.00**
Пані Р. Скакун, Едмонтон, Алта.	**10.00**
Надя Боднар, Едмонтон, Алта.	**10.00**
Пані Вероня Трофанюк, Йорктон, Саск.	**25.00**
Пані Ліна Ґриба, Саскатун, Саск.	**25.00**
Пані Г. Тарновецька, Саскатун, Саск.	**20.00**
Пані І. В. Табашнюк, Саскатун, Саск.	**20.00**

Дальші пожертви просимо слати на адресу:
U.W.A.C. MUSEUM FOUNDATION FUND
1240 Temperance St.,
Saskatoon, Sask. S7N OP1

PROMIN

Vol. XV. No. 12 ENGLISH SECTION December, 1974

HUMAN RIGHTS

Dr. W. Tarnopolsky

(The following speech was delivered at the Congress of Ukrainian Canadian Committee held on October 12, 1974 in Winnipeg, Man.)

We are living in a time which can be described as the era of the rights of man. Human rights and fundamental freedoms were acclaimed in earlier ages, but were never intended to apply to all human beings. Slaves were not considered human beings who had any rights amongst the Greeks, or in the Roman Empire. Even in the United States, when the Declaration of Independence in 1776 declared that "all men are created equal", slaves were not intended to be included.

It is only within the last few decades that we have begun to realize that human rights and fundamental freedoms must be assured to everyone. We are only starting to fulfill the Judeo-Christian proclamation of nearly 2000 years — that we are our brother's keepers. We finally realize that the degradation and deprivation of any person at least partly degrades and deprives every other person. Any person who is unmoved by the suffering or oppression of another is to that extent less a human being himself.

It is because of the indivisibility of liberty, not only within one country, but in the world, and because we are living, as Marshall McLuhan has described it, in a "global village", that the deprivation of civil liberties in the Soviet Union is the concern of everyone, and not just those of Ukrainian, or Jewish, or Latvian, descent.

In recent months, with the exiling of Alexander Solzhenitzyn, the world has had brought before it, in a dramatic fashion, the plight of political dissenters in the Soviet Union One cannot minimize the contribution of this brave man. One has to acknowledge that events become important for people only when they involve famous people. Nevertheless, it is somewhat ironic that the western news media should be saying "now we know". The fact is that all of you have known long ago.

With the ascension of the Soviet state in the period from 1918 to 1921, hundreds of thousands of people were killed, tortured, imprisoned and exiled — not only students and intellectuals, but working men and women and peasants. During the collectivisation and subsequent purges, millions more died. It was almost a travesty when at the XXth Party Congress in 1956 Khrushchov revealed that thousands of good communist comrades had died. There was no mention of the millions who starved in the Ukraine and other parts of the Soviet Union during the collectivisation.

1940-41 witnessed a new wave of Soviet terror in the Western Ukraine, when those supposed enemies — Stalin and Hitler — divided up Poland, and the Soviet Union took over the Ukrainian and Byelo-Russian parts of eastern Poland. People suffered and died during the withdrawal of the Soviet armies to the east under the German invasion, and people suffered and died while the Soviet armies drove the Germans out once again in 1944 and 1945.

Then, a new wave of terror followed in the immediate post-war period as the Soviet regime reconsolidated its hold over the area. Some of that was brought to a halt with Stalin's death in 1953. There was some liberalization under Khrushchov, although it was partly counterbalanced by a vigorous anti-religious campaign resulting in the closing of many synagogues and some 10,000 churches throughout the Soviet Union, many of them in Western Ukraine. And, although during this time there were no major imprisonments of Russian intellectuals, there was a major move in 1961 against 2 groups in Western Ukraine, one known as the

Ukrainian Workers' and Peasants' Union, and the other under the name of the Ukrainian National Committee. Most of these people were not writers or intellectuals, but rather workers, collective farmers, and some professionals.

Within a year of Khruschov's removal in 1964, a new wave of arrests started. Intellectuals were imprisoned in Moscow and in the Ukraine in the late summer and fall of 1965, and this wave of arrests has not yet ceased.

How is all this possible in a country whose 1936 Constitution was proclaimed to be one of the most progressive in the world? It is a constitution, chapter X of which deals with "fundamental rights and duties of citizens". Article 125 of this constitution guarantees

A) Freedom of speech;
B) Freedom of the press;;
C) Freedom of assembly, including the holding of mass meetings;
D) Freedom of street processions and demonstrations.

I have often been asked how I can continue to support bills of rights when I see that in the Soviet Union it has not stopped behaviour of the sort I have described. The answer is really very simple. A constitution is merely a piece of paper unless the people intended it to be binding. A bill of rights is not enough. A government which does not respect its own constitution, will not respect a bill of rights. Someone once described Latin American constitutions in the following terms:

> It is a record of what should be done under ideal conditions. When those ideal conditions have been achieved, the constitution will be respected in its entirety. Until that happy day arrives, more practical solutions must be found in pressing problems.

In the Soviet Union the constitution is more hyprocritical than that. For one thing, article 125 starts out by saying that the fundamenal freedoms are guaranteed only "in conformity with the interests of the working people, and in order to strengthen the socialist system". Article 127 guarantees "inviolability of the person" and provides that "no person may be placed under arrest except by decision of the court or with the sanction of a procurator".

You will see that these provisions are a lawyer's paradise. The fundamental freedoms are subject to the simple decision that someone is not acting "in the interests of the working people" for the purpose of strengthening the socialist system. Similarly, what "inviolability of the person" is there if an arrest can be sanctioned by a procurator? In other words, even if the constitution were observed, it is worked in such a way as to be a sham.

Moreover, a constitution is supposed to be the fundamental document by which all laws are measured. No law which is in conflict with the constitution is to be valid. However, the articles of the Soviet Criminal Code have never been interpreted subject to the constitution. Thus we find that most of the dissenters have been condemned for "anti-Soviet propaganda and agitation". They have been condemned pursuant to provisions like article 62 of the Criminal Code of the Ukrainian S.S.R which states:

> Any agitation of propaganda with the intent to undermine or subvert the Soviet regime, . . . dissemination with the same intent of slanderous inventions against the Soviet state and its social system, as well as distribution, preparation or possession with the above aim of literature with such content are punishable by the deprivation of freedom for terms from 6 months to 7 years or banishment for terms from 2 to 5 years.
>
> The above actions, if committed by persons previously convicted for serious crimes against the state or for crimes committed in time of war, are punishable by imprisonment for terms from 3 to 10 years.

It is under a broad provision such as this that addresses of Pope John XXIII, the speech of former president Eisenhower at the unveiling of the Shevchenko Monument, even arguments based upon the Soviet Constitution or the very limited protections of the Soviet Criminal Code, amount to "anti-Soviet activities". A reading or distribution of such documents is deemed "dangerous activity".

Finally, one must remember that despite the constitution, which is so worked as to be an open invitation to subversion of its aims,

despite a criminal code which is deemed to take precedence over the constitution, the Soviet secret police have still not been satisfied and people such as Dr. Horbovyi have been sentenced without a trial of any kind.

The result is that Professor Peter Reddaway of London University estimates that there are perhaps 1,000 camps in the Soviet Union each with 1,000 + people. Thus, even with his conservative estimate, there are 2½ times as many people imprisoned in the Soviet Union as in the United States, and 7 times as many as in Great Britain. Even if some of these people would be imprisoned for regular crimes in any country, many thousands have been deprived of liberty for what we and the United Nations consider to be fundamental rights of the citizen.

Even apart from all this, even apart from the contravention of the fundamental law of the Soviet Union in the deprivation of the freedom of dissenters, is the fact of the brutal way of life in these camps. Some of you have been in them and know what they are like. In recent years the western world has come to learn of it through the writings of those who were there. I will not go into the details because even prison camp life is not the most base aspect of the way in which the Soviet Union treats is dissenters. Although it has not reached the depths of the Nazi regime in its gas oven geoncide, it has proceeded to destroy human beings by directing its fury against their minds. To be deprived of liberty and to live under the strenuous conditions of Soviet labour camps is one thing, to be confined to an insane asylum and be subjected to drug and surgical manipulation is even more horrible.

Let me not go on detailing these horrors. For one thing, most of you know more about these matters than I do. The question before us is what can we do about it?

First, our effectiveness will be gauged by the extent to which we can affect government policy and that depends upon the support we can get from others. In order to induce our government, and other governments, to act, it will be necessary to make the appeal not just on the basis that we are Canadians of Ukrainian extraction, related to the dissenters. As I mentioned at the beginning, liberty is one and indivisible. It is necessary for us to point out that deprivation of liberty and human dignity in one area of the globe necessarily degrades and deprives those of us who are better off. An East-West detente cannot be built upon our condoning the Gulag Archipelago. However, we will not convince anyone of our genuine concern for the human rights of Ukrainian dissenters in the Soviet Union unless we at the same time join in protest against the treatment of the dissenters of all nationalities in the Soviet Union, including the Russian, the Jewish, the Tatar, the Volgar Germans, etc., and unless we support the rights of emigration of all nationalities in the Soviet Union.

Furthermore, many people will consider us hypocritical unless we show similar concern for the deprivations of other peoples, whether it be in South Africa, in Spain, in Chile or in the Soviet Union. We cannot argue that the human rights of Ukrainians are the concern of everyone, unless we in turn are concerned with the human rights of others, whether in our own country or in allied countries.

On the other hand, we should not hesitate to ask others for this support. Many groups, particularly those on the left, and church groups, have supported Grape boycotts, have given assistance to rebel groups in Southern Africa, have protested against torture in Chile or Greece. *I think they were right in doing so.* I have participated in some of these. I merely say: Why not protest similar brutalities and similar deprivations of human rights in the Soviet Union? I believe that some groups are hypocritical when they decline.

I once heard a clergyman say on T.V. that he participated in human rights movements in other parts of the world, but not in the Soviet Union because he thought that there was no chance of affecting Soviet policy. That is not only a cowardly answer, it is just not true. The pressure of world public opinions *was* successful in convincing the Soviet Union to release thousands of Jews, and even Volga Germans. The Soviet Union has even released leading Russian dissenters, *although not one single Ukrainian.* Recently, Professor Harry Crowe returned from the Pugwash Conference in Austria and told me that he was told privately by Soviet

participants that the pressure of world public opinion *is* effecive and that we should keep up our work. There is no reason why, for example, the World Council of Churches should not help us as some trade unions have.

This brings me to one of our most difficult problems. Now that we have achieved some success in informing Canadians about prisoners of conscience like Valentyn Moroz, and now that we have obtained the support of our government in expressing the concern of Canadians about his treatment and his state of health, what next? Moroz is still in prison. So are many others. What more can be done? What kind of pressures can we and our government apply to the Soviet Union? Disruption of wheat sales? In the present world wheat shortage that might have some effect. But when next there is a world wheat surplus, wouldn't the Soviet Union turn to other countries and leave our farmers with full bins and empty pocketbooks? What about cultural exchanges? If we attempt to boycott Soviet Ukrainian performers, will the Soviet Union stop sending them? Does that achieve anything? No. I do not believe that blanket boycotts would work. We cannot even totally affect the decisions of all Ukrainian Canadians, much less others. Even if we could, it might be self-defeating.

However, selective pressure for specific purposes could be effective. For example, our committee has asked people not to hear Hnatiuk. This is not directed at him as a person. Maybe he is doing all he can to promote the Ukrainian song in the Soviet Union and the world, in the content of his circumstances. Rather, we have asked people not to hear Hnatiuk *because* he is a member of the Supreme Soviet, *and because* a member of the Soviet Embassy in Ottawa told our hunger strikers in Ottawa that Hnatiuk's concert will show that Ukrainian Canadians are *not* united behind our efforts on behalf of Moroz. Even though he might not be aware himself, Hnatiuk is being used for the purpose of creating divisions, and diminishing our impact.

Therefore, I believe we should favour cultural exchanges with the U.S.S.R., but not just on their terms, nor just for their propaganda purposes. Hnatiuk is a great singer, but surely there must be others, and they should come as cultural ambassadors, and not be sent to score propaganda points. Moreover, we have excellent singers and dancers in Canada. Why should not some of our best people do a concert tour of Ukraine? Why should some of our intellectuals and artists be denied the opportunity to participate in exchanges? I know that my chances of getting a visa as an academic exchange scholar are nil. But why was Professor Darevych denied a visa to study physics in Kiev? Why is William Kurelek denied a visa to visit the home of his parents to prepare himself for some of his paintings on Ukrainian backgrounds of some of our immigrants to Canada? Let there be exchanges but let them be less politically determined, and more genuinely culturally and intellectually determined.

I have urged that we should galvanize support on the basis of the deprivation of human rights. However, I am firmly convinced that we will not be able to obtain the support of our government for the self-determination of the Ukraine and the other captive nationalities in the Soviet Union. We must remember that the very same U.N. charter which proclaims human rights and fundamental freedoms, also provides, in article 2, para. 7, that the U.N. is not to intervene in the domestic jurisdiction of any state. Although we could argue that self-determination is not just a matter within domestic jurisdiction, and although we could point to the recent covenants on economic and cultural and civil and political rights, the fact is that goverments are extremely reluctant to interfere in another state, particularly in encouraging its break-up.

We must remember that until it was independent, very few governments (not including our own), were prepared to support Bangla Desh. Our government was not prepared to support Biafra. Even when the overthrow of Communist regimes seemed imminent in East Germany in 1953, in Hungary in 1956, and in Czechoslovakia in 1968, no other government dared provide support for t he "freedom-fighters". It is unlikely, therefore, that our government would raise the matter of the independence of the Ukraine or the Baltic states either directly with the Soviet auhorities or in the United Nations.

What I believe, is that if the human rights of these peoples were assured, they could achieve self-determination themselves.

On the other hand, we must point out to other Canadians that they are doing a disservice to themselves and to Canada if they compare the position of the political dissenters to that of the Quebec separatists. For one thing, our constitution is respected, and even under the *War Measures Act* less than 500 people were detained, only 62 were charged, and only some 24, directly involved with the kidnappings or bombing, were convicted. If the dissenters in the Soviet Union had the same rights as the Quebec separatists then we could start to compare the two cases. Moreover, whereas the Quebec separatists are devoted to taking Quebec out of Canada, many of the dissenters in the Soviet Union have not gone so far. It is important to point out that many of the imprisoned political dissenters have merely demanded rights and liberties, and the cultural autonomy of their nationalities within the context of the Soviet Union.

This is the kind of criticism one could read any week in a French-language newspaper in Canada. Even members of the federal cabinet have said as much about the pressures of Francophone Canadians. Certainly it is nowhere close to the separatist policies of the Parti Quebecois. There is no possible comparison between a man like Moroz and even Quebec separatists, much less the F.L.Q. And even if there were, is that an excuse for ignoring his fate?

It is not enough merely to demand government action — above all else, such demands must be based upon accurate information. This is very difficult to obtain under the circumstances. Nevertheless, 1 or 2 errors of fact, or gross exaggerations, tend to detract from 50 other established facts. It is most important that there be established adequate documentation and research centres. The work of such centres will be believed by others, and published in the media, if they can be assured of the competence and independence of such centres. In other words, the research must be conducted under the supervision of recognized experts in the field, and the direction of the centres must be independent of political-cultural-social organizations.

All that I am proposing will not be possible except through united effort. Unfortunately, we have never been especially adept at this in at least three ways: first, unfortunately there are still some Ukrainians who remain anti-semetic because they felt that in past east European history the Jews sided with the landlords or the ruling cliques against the Ukrainian they forget that as the most oppressed minority in eastern Europe the Jews had to make accommodation as best they could, and take whatever jobs were available, or start any business they could, in order to survive. On the other hand, there are unfortunately some Jews who remain anti-Ukrainian because they remember that some of their most bitter clashes in eastern Europe were with them. They, too, forget that it was in the interests of the ruling classes to stir up the people, particularly the Ukrainians, against the Jews, and thereby divert their anger from the oppressive landholding classes. Divide and conquer is a very old tactic, and it was used effectively with both the Jews and the Ukrainians.

Fortunately, we are now in a country which follows a policy of multiculturalism which should unite people of different races, religions, and ethnic backgrounds with a mutual respect for each other's particular way of life. Just as the oppression of the Tsarist Empire once divided us, let the oppression of the Soviet Empire now lead us to a new mutual respect and cooperation, and let this new land, which our peoples have come to and have made their own, provide us with the inspiration to live as good neighbours.

Second, we have occasionally allowed past political divisions to determine present actions to the extent of creating disunity. We should be concerned with the rights of *all* dissenters in the Soviet Union whether they are right, left or centre — whether they are Nationalists, Cultural Autonomists, Socialiss or Marxists. We should be as concerned with Shumuk as with Dzyuba or Chornovil or with Moroz or Plyushch. On the matter of human rights, apart from racist or fascist groups on the right, or supporters of communist regimes on the left, we should consider co-operation with all groups who

believe in a libertarian democratic society, whether they be socialists, or liberals, or conservatives.

Third, we must not dissipate our efforts through too many associations. I think the number we have in Canada is about 85. In a sense this is an illustration of the vigour of Ukrainian Canadian society. But in a sense, this is an indication of minute dividing points which result in a proliferation of associations. If I were to be active in all the groups to which I belong formally I would have to participate in my Parish, in CYC, in St. Vladimir's Institute, in the Professional and Business Men's Association, in the Ukrainian Canadian Committee, in the Moroz Committee, etc. etc., and even then other groups feel I owe them some time as well. We need some rationalization. And we also need to recognize that people cannot be put to the choice between almost total involvement in Ukrainian Canadian societies or none at all. After all, Canada still must have first call. We need people who can spend a great deal of time over and beyond their jobs in political parties, in private associations, in their professional associations, etc. And to make their mark there as well. Doing all four — home, work, general community affairs, and Ukrainian Canadian interests, usually results in the sacrifice of the first, i e., the home. Who will keep the shoemaker's children in shoes?

I would like to conclude, in summary of my paper, by saying that what we must understand, and convince others to understand, is:

One of the tests of a civilized society is the way in which it treats its dissenters. In recognition of the fact that there is continual change, that injustices arise just through the economic evolution of a country, even without deliberate intention on the part of those in authority, we have come to recognize that people who are dissenters in one age may be the leaders of thought in a subsequent age.

The tragedy of the human race is that people do not seem to learn from their own past experience. The very same communist authorities who today repress all dissent, had themselves gone through a period where they were oppressed under the czarist regime. A people who fail to learn from their own history are condemned to re-live it.

In other words, the question: "Who is my neighbour?" Is one that can only be answered today by saying "My neighbour is Valentyn Moroz, Viacheslav, Chornovil, Nina Strokata, Israel and Sylva Zalmanson, Andrei Sakharov, Leonid Plyushch, Andrei Amalrik, General Grigorenko, Isadorius Rudaitis, and many, many others. However, we cannot convince other Canadians of this unless at the same time we are prepared to acknowledge that our neighbours include the black people in South Africa, the Asians in East Africa, political prisoners in Spain, Chile, Hungary or Czechoslovakia. Liberty is one. The force of right can triumph over the right of force, only if we genuinely believe in and strive for the rights of those with whom we disagree.

A Review by Ronald Gibson

PIANO RECITAL MOST MUSICAL

A large audience was on hand at the Winnipeg Art Gallery Sunday, October 27th to hear a piano recital by Doreen Romanyk.

Miss Romanyk, a graduate of the University School of Music, has been studying overseas: and it was most pleasant to renew acquaintance with her playing. We had admired it in the past, and once more she showed just how musical she is.

The program opened with two works by Rameau. Rameau's place in musical history is perhaps less for his actual music than for his accomplishment in recognizing all the harmonic traits of his age, and recording them in a treatise. However, these two pieces show his fertile mind and ability to use the elements of the keyboard style.

Of the two, the Gavotte with Doubles was the more successful. Doubles in this case means more than mere ornaments — it means variations. Miss Romanyk's playing reflected all the music's characteristics. It was shapely, and it had variety of tone. It was always neat and graceful, and was always clear. The Rondo on two Gigues was perhaps less successful due to a small accident; but it was good to hear this music with the musette second gigue as a con-

trast.

The Haydn Sonata in C major no. 40 came next. The first movement requires deft playing, particularly by the right hand. This is just what it received.

Haydn's choice of keys in the development was a source of endless delight. The tune of the Andante was beautiful in the careful manner in which the soloist nursed her tone. All the florid ornamentation became an inevitable part of the movement, rather than an appendage. It's ending was really lovely. The final movement, with its will o' the wisp style, was excellent. It was always lively, and also shapely.

After the intermission, we had two works based on folk materials. Bartok's 15 Hungarian Peasant Songs are a good early example of the enormous task Bartok and Kodaly accomplished for Hungarian folklore. These early transcriptions are the collection from which the composer made orchestra arrangements some 20 years later.

In these songs, there is a characteristic difference between the free parlando style and the giusto style. A large proportion of this music was slow; and we find that, as a whole, this suite lacks variety. The music abounded in strength, and it was played extremely well; but, while it gives a good example of Hungarian folk-music, it doesn't really satisfy as a complete work of art.

The Suite of Dandas Crillos by the Argentinian Alberto Ginastera consisted of five dances with a coda. Throughout this arractive piece, we had beautiful tone, excellent contrasts of ideas, and a most musical feeling. The coda made a brilliant finish for this charming recital.

"Winnipeg Free Press".

— — —

DOREEN ROMANYK

Doreen's entire life has been devoted to music having commenced studies at the age of 6. She acquired her Associateship in the Royal Conservatory of Toronto (A.R.C.T.), Piano, at the age of 18 and continued studies on scholarships at the University of Manitoba School of Music, graduating in 1971 with a Bachelor of Music (General) degree and receiving the University Gold Medal at that time. She went on with her studies at the University to receive the degree of Bachelor of Music (Performance) in the spring of 1973. Throughout her University years Doreen studied piano under Mrs. Alma Brock-Smith, her summers being devoted to further studies on scholarships at the Banff School of Fine Arts (Sulyma Stravinsky of Chicago), Aspen Festival, Aspen, Colorado (Adele Marcus of New York) and on a Canada Council grant in London, England (Joan Davies). She returned to London in May, 1973, where she continued to study under Miss Davies until the summer of this year.

Dorren Romanyk

Doreen has appeared in numerous performances and concerts in Winnipeg and is well known to music audiences here. In London, Doreen has performed for the Sir Henry Wood Promenade Circle, in St. Andrew's Hall at the World Headquarters of the Royal Overseas League and at St. James' Church, Piccadilly. She was winner of the Society of Women Musicians' Award presented for the best woman competitor of the Royal Overseas League Festival Competition, the finals of which were held in Queen Elizabeth Hall. The Competition involved 357 musicians from the United Kingdom and 15 Commonwealth countries. Last July, at a Command Performance before H.R.H. Princess Alexandra at St. James' Palace in which a total of 10 musicians from Commonwealth countries and the United Kingdom participated, Doreen represented Canada. She will be returning to England in the new year to appear in scheduled concerts there, one of which is being sponsored by the Canadian Embassy.

(Cont. on page 25)

ВІДДІЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

СНІГУРІ

Розстелила знов зима
Скатертину білу.
Прилетіли снігурі,
На ялину сіли.

Випинають напоказ
Малинові груди,
Колокільцями дзвенять:
Дю-ді, дю-ді, дю-ді.

Червоніють на гілках,
Ваблять кожне око.
Замість яблук не зірви
Ти їх ненароком!

П. Мостовий

Віра Карасьова

Маленька сестричка Оля, Михайлик і я

Ми давно з Михайликом дружимо.

І раптом у нього з'явилася манюня сестричка Оля.

„Ну, — думаю, — тепер він завжди буде із своєю Олею, а зі мною дружити перестане". І зробилося мені сумно.

А вийшло зовсім по-іншому.

Михайликова мама няньчила Олю, а ми собі робили своє.

Іноді мама казала Михайликові:

— Я піду на кухню, поставлю варити кашу, а ти поки що приглянь за сестричкою. Як вона почне плакати, мене поклич.

Одного разу, коли я був у Михайлика, а надворі йшов дощ, Михайликова мама пішла в магазин, а нам наказала, як Олечка прокинеться, поколихати її. Мама обіцяла скоро вернутися. Проте чомусь забарилась.

Оля трохи поспала, потім ворухнулася, розплющила свої

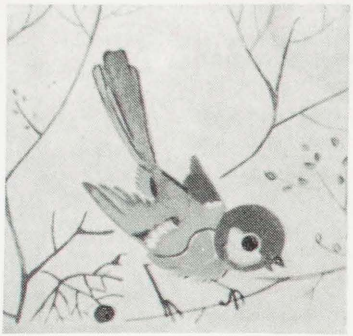

оченята й голосно заплакала.

Ми стали колихатв її. Спочатку помаленьку, потім дужче. Оля не вмовкала. Михайлик заспівав їй „Ладки". Але вона не слухала. Тоді Михайлик зробив їй „Коза, коза рогата".

Оля на хвильку затихла, а тоді знову як зарепетує!

Навіть сльози потекли. Нам стало її жаль, і я спитав:

— Михайлику, а що робить твоя мама, як Оля дуже плаче?

— Що робить? Переповиває.

Ми не брали Олю з візочка. Тільки поміняли їй пелюшечки. Оля зразу перестала плакати й навіть усміхнулася.

Тим часом надійшла Михайликова мама. Вона похвалила нас. Ще й спасибі сказала...

Після цього ми стали часто бавитись з Олею надворі. Вона підросла і могла сидіти у візочку. Запримітить де-небудь пташку чи метелпка, простягне рученята й кричить: „Дай! Дай"!

З нею вже й розмовляти було цікаво. Скажеш їй:

— Дивись, Олю, он собачка біжить!

А вона поверне голову в той бік і почне кликати:

— Гав, гав!

А запитаєш: „Як, Олю, киця робить?" — вона усміхнеться і скаже:

— Няв, няв!

Коли зацвіли кульбабки, ми з Михайликом зірвали три квіточки й дали Олі. О, як вона втішилась! Стала вимахувати ними, нюхати.

Я кажу Михайликові:

— Дивись, як Оля радіє. — А що буде, — каже Михайлик, — як вона побачить річку, ліс, а в лісі різні квіти, їжачка або білочку? Тоді вона ще більше зрадіє!..

Час минав, і Михайликова сестричка дедалі ставала цікавішою. І ми до неї так звикли, що вже завжди гралися втрьох.

НАМИСТО

З шипшини зірвав я
Рясні ягідки,
Зробив я намиста
Червоні разки.
Регочуть дівчатка:
— Ото насмішив!
Хто ж бачив, щоб хлопчик
Намисто носив!
— Ви, певно, дівчатка,
Забули про те,
Що в мене сестричка
Маленька росте.

М. Татарчук

Галина Демченко

ПО СНІЖКУ

Прийшла баба Зима,
Та прийшла не сама,
Привела із собою
Дідуся з бородою,
Довгою, пухнастою,
Білою, сріблястою.
Дідуся Морозом звати,
З ним малі морозенята —
По сніжку гуляють,
Діток забавляють.

"Багатокультурність належить до постійної політики уряду"

„Канадський Уряд уважає багатокультурність інтеґральною частиною канадського суспільства, а тим самим наріжним каменем тривалої канадської єдности, опертої на взаємному респектові й вирозумінню. Очевидно, наш уряд переконаний, що багатокультурність може повністю діяти в контексті двомовности, вони обоє є невідлучною частиною канадської дійсности.

„Я мав щастя вирости в громадськості, яка є багата на культурну й мовну різноманітність. Я у своїй теперішній ролі, як член Парляменту та Міністер Кабінету, глибоко зацікавлений правами й добробутом культурних груп Канади. Можливо, що це основна причина мого зрозуміння таких широких горизонтів у моєму багатокультурному мандаті.

„На мене, як міністра, який прислуховується до потреб громади, припав обов'язок бути вашим репрезентантом в Кабінеті, забезпечуючи, що напрямні урядової політики будуть згідні з метою та аспіраціями всіх етно-культурних груп. Вклад не-англійських і не-французьких культурних груп в Канаді, переплетених із вкладом англофонських і франкофонських спільнот, витворить сильнішу канадську соціяльну спільноту.

„Багатокультурність стала постійною урядовою політикою. Ця програма вимагає дальшої уваги та розвитку. Я зобов'язався і вирішив дати їй одне та друге".

John Munro

Minister Responsible for Multiculturalism
Ministre chargé du Multiculturalisme

ЛІТЕРАТУРНИЙ ТИЖДЕНЬ У ТВІН-СИТІ, МІННЕСОТА

В неділю 22 вересня заходами 15 Відділу Золотого Хреста був улаштований авторський вечір проф. **Олександри Костюк.** Вечір відбувся в залі при церкві св. Юрія Переможця в Міннеаполісі. Присутніми на вечорі були любителі літератури та її друзі. Вечір відкрила вступним словом заступниця голови Золотого Хреста пані Надія Каркоць. Про літературну творчість авторки розповіла інж. Валентина Єрмоленко — журналістка і колега по літературно-мистецькому клюбу. Пані Єрмоленко перейшла через життєвий і літературний шлях авторки, розповіла про її співпрацю в „ПЛУЗІ" з такими письменниками як: Дмитро Бедзик, Василь Мурииенко, Андрій Головко, Григорій Епік, Наталія Забіла, Іван Кириленко, Андрій Панів, Сергій Пилипенко та іншими. Про виключення її з „ПЛУГУ" в 1925 році за ідеологічно неспівзвучну „ЯВДОХУ КУЧЕРЯВУ", про її арешти; — в 1920 році, коли доробок її ранньої творчости загинув в руках ЧК, а твори 30 - 40 років загинули при арешті в 1943 році. На еміграцію дісталися лише ті твори, що збереглися у друзів. Характеризуючи її, як авторку творів різного жанру: вірші, новелі, оповідання, повісті, мініятюри - п'єски, статті критичні та на виховні теми, есеї, розвідки; а також перекладів: проза, шкіци, вірші з російської, французької та англійської мов пані В. Єрмоленко зупинилася на її видавничій праці Музичного журналу „ВІСТІ" — єдиного на той час не лише на еміграції, а й в Україні, що став підштовхом для видавання такого, останніми роками в Україні, і що так довго „ВІСТІ" існували, як довго редактором їх була проф. Олександра Костюк. Як „Вісті" перейшли в інші руки — журнал умер. Крім того підкреслила її громадську працю — особливо в шкільництві. Як досвідчений педагог, проф. Олександра Костюк і сама вчила і давала поради молодим учителям, з яких пізніше вийшли фахові учителі українських шкіл.

Програма вечора була розділена на дві частини. В першій частині читалися твори авторки, вірші, присвяти, уривки з новель.

В другій — переклади, уривки з повістей та гуморески. В рецитації творів приймали участь сама авторка, Оля Каркоць, Ольга Остапчук, Надія Каркоць і Валентина Єрмоленко. Всі її твори легко й з зацікавленням сприймалися присутніми. В кожному з них була частка слухача, але надзвичайно глибоке враження зробила новеля-візія — „НІОБА АҐАВА" — де стара мати чекає на своїх дітей, а їм немає часу зупинитися у неї хоч на хвилинку: —

„Діти, дітоньки я вас шукаю,
облиш мамо, завжди заважаєш...
сльоза гаряча по щоці поповзла
на траву впала й листя спекла..."

Також оригінальна повість — „НЕЧУВАНА ПОДОРОЖ". Авторка спробувала глянути на сучасність очима людини, яка жила і діяла 150 років тому і оцінити, чого досягнули ми за 150 літ нашого національного буття. Вона подала дух Тараса Шевченка, який вийшов з могили поета і пішов мандрувати світами поселення українців. Вертаючись у могилу він просить Бога дозволити йому побачити Україну і нарід свій ще раз — тоді, коли вони добудуть собі волю.

Шкода, що немає жодної збірочки з творів авторки. Самій їй не під силу, а спонзорів нема, правда хтось з приятелів п-ні О. Костюк (не пам'ятаю прізвище) прислав $25.00 — першу цеглину на видавничий фонд її творів, може це буде реальністю, якщо ініціятори вечора візьмуть це в свої руки.

В неділю 29 вересня Українське Інженерне Т-во в Твін Сити спонзорував вечір поетеси **Зої Когут.** Вечір відбувся в залі при церкві св. Арх. Михаїла. На вечір зібралися всі, хто любить поезії і хто хотів подивитися на гостю з Австралії, яка наробила багато галасу своїми виступами в інших місцях українського поселення маленької Америки. Вступне слово про гостю сказав голова Т-ва інж. С. Тисовський, характеристику на весело про потесу дала проф. О. Костюк з привітом від УККА виступила голова УККА пані Люба Менжега.

Поява гості на сцені викликала оплески прихильности і задоволення від зовнішнього вигляду поетеси. Перші кілька хвилин були напружені, але потім потягнулися невидимі ниточки, що в'язали авдиторію з гостеп і вже частіше чулися смішки на її дотепи. Що вразило слухачів? Те, що майже дві години вона передавала епізод за епізодом на пам'ять, коли-не-коли заглядаючи в записник, тоді, як інші читають свої твори. Що можна сказати про її творчість? Лише додати до загальної опінії

РЕЗОЛЮЦІЇ УХВАЛЕНІ НА ПРОВ. З'ЇЗДІ СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ в Манітобі 9 лист. 1974

Зібрані на Манітобському Провінційнім Зїзді Союзу Українок Канади його учасниці заявляють свою солідарність з організаціями й одиницями, які зі становища горожан Канади апелюють до Об'єднаних Націй і уряду Канади та інших держав вільного світу стати в обороні Валентина Мороза, домагатися його звільнення, як також прилучують свій голос до численних протестів проти жорстоких репресій та переслідувань культурних діячів в Україні.

— — —

З уваги на те, що рік 1975 вже проголошений Міжнародним Роком Жінки і тому, що канадійський уряд в Оттаві та жіночі організації в Канаді запляновують багато корисних проєктів, цікавих програм, з'їздів, семинарів, ціллю яких буде підносити інтелектуальний та професійний рівень жінки, що дало б їй краще забезпечення в житті, Провінційний З'їзд Союзу Українок Канади закликає своїх членкинь та взагалі українське жіноцтво включуватись у такі програми і з них користати.

— — —

Учасниці Провінційного З'їзду Союзу Українок у Манітобі вважають, що вже наспів час, щоб у керівні установи, які входять в систему Союзу Українців Самостійників та його культурно-освітні управи наших організацій входили жінки-членкині Союзу Українок Канади.

З'їзд щиро вітає редакторку журнала „Промінь" Наталю Когуську на пості першої жінки в екзекутиві президії Комітету Українців Канади, а також з нагоди відзначення її у 100-річчя міста Вінніпеґу на бенкеті Клюбу Українських Професіоналістів і Підприємців 1 листопада 1974 року.

— — —

Учасниці З'їзду, заслухавши доповідь представниці головного Музею Союзу Українок Канади в Саскатуні Линду Лазарович, в якій вона підкреслила велике зацікавлення молоді речами музейної вартости, постановляють творити місцеві комітети, до яких входила б молодь, чоловіки та спільними силами продовжувати збірки речей музейної вартости, як також присвятити більше уваги кампанії Музейної Фундації Союзу Українок.

— — —

Застановляючись над недостачею пильної опіки старших громадян українського походження, цей З'їзд закликає членство Союзу Українок в Манітобі сприяти плянам у будові домів-пансіонів для старших громадян та давати всяку можливу у такій праці допомогу.

(Крім цих резолюцій ухвалено було 4 спільних з ТУС: 1. за скріплення організаційного руху, 2. українська культура, 3. допомога Рідній Школі і 4. Колегія Св. Андрея).

і наше підтвердження про те, що ЗОЯ КОГУТ є мистець слова, вона не є лише сатирик, вона на мою думку більше лірична, спостережлива, настроєва, вона змістовна і не оперує лише римами. Дай Боже щоб почуття здорового гумору були не лише у ЗОЇ КОГУТ, а й у нас та й в наших нащадків. „КУЧЕРЯВИЙ ДИМ" — закучерявився ввесь між присутніми на вечорі, а напис і підпис поетеси на купленій книжці залишить надовго пам'ять про зустріч з гостею з Австралії.

Дбайливі членкині Золотого Хреста, як на першому, так і на другому вечорі закріплювали духову насолоду, смачними тістечками та іншим печивом, за що і їм ми дуже вдячні.

Наталія Кібець

З нагоди 50-ліття подружжя п-ва Стефана і Катерини Деранівських, що відбувся урочисто 30 серпня в церковній залі св. Володимира в Тандер Бей, Онт. дочка ювілятів пані Анна Мороз з Брентфорду, Онт. пожертвувала $10.00 на прес. фонд журнала „Промінь".

В. Бойко, Тандер Бей, Онт.

DOREEN ROMANYK

(Cont. from p. 21)

Doreen has been the recipient of many prizes and awards in examinations and competitions. This years she had the additional good fortune to have received a sizeable grant towards her studies from the Ukrainian Canadian Foundation of Taras Shevchenko and to have been awarded the Centennial Travel Scholarship by the Wednesday Morning Musicale in Winnipeg.

НЕВІДЖАЛУВАНА ВТРАТА

Волей, Б. К.

Бл. п. Орест Кравчук

Ділимося з українським громадянством сумною вісткою, що дня 9 листопада 1974 року згинув трагічною смертю молодий член громади Волей, Б. К. Орест Кравчук.

Бл. п. Орест Кравчук залишив у великому смутку дружину Єлейну, дочку Сенді, сина Миколу та горем прибитих родичів — батька Ілярія і маму Анелю та три сестри — Лесю, Марію і Соню.

Орест Кравчук народився 9 травня 1939 року. Був добрим учнем рідної і недільної школи, був добрим танцюристом українських танців, любив церкву, до якої учащав кожної неділі.

Похорон бл. п. Ореста відбувся 14 листопада при участи великого числа вірних. Похоронні відправи відслужив місцевий парох о. П. Блажук, співав хор під управою пані Залубняк. Обідом займалось жіноче товариство, відділ Союзу Українок ім. О. Кобилянської у Волей. Подяку від родини склав о. П. Блажук.

Учасники похорону склали на нев'янучий вінок $100.00, які призначені на журнал „Промінь". Збіркою зайнялась референтка пані Надія Боярчук. Усім жертводавцям щира подяка.

Покійному Орестові хай буде легкою канадійська земля, а пам'ять про нього вічною.

Надія Боярчук

У світлу пам'ять моєї незабутньої дочки Єлисавети Лендвой, яка упокоїлась 17 листопада 1971 року, складаю $10.00 на журнал „Промінь" замість квітів на її свіжу могилу. Пам'ять про неї хай буде завжди з нами.

Мама Анна Оленюк і родина

— — — — —

На свіжу могилу нашого приятеля бл. п. Петра Немого, який упокоївся в Монтреалі 6 жовтня 1974 р., замість нев'янучого вінка пересилаю $5.00 на журнал „Промінь". Покійному вічна пам'ять!

Юрій і Анна Токареки, Гамільтон

— — — — —

Складаю нев'янучий вінок з найкращих квітів на свіжу могилу нашого дорогого приятеля, бл. п. Петра Немого, який упокоївся 6 жовтня 1974 року, у його світлу пам'ять засилаємо $10.00 на журнал „Промінь". Покійному вічна пам'ять!

Андрій і Євд. Гукало, Монтреал

— — — — —

У десяті роковини смерти моєї сестри бл. п. Анастасії Фігус-Ґузь, яка упокоїлася 16 грудня 1964 р. у Вінніпезі та у шості роковини смерти мойого батька бл. п. Антона Фігуса, який упокоївся 20 грудня 1968 р. у Вайті, Ман., складаю в їх світлу пам'ять пожертву $10.00 на журнал „Промінь".

Анна Фігус-Ралько, Торонто

— — — — —

Складаю нев'янучий вінок на свіжу могилу бл. п. Петра Немого, який упокоївся 6 жовтня 1974 року в Монтреалі і в його пам'ять даю $5.00 на журнал „Промінь". Дружині Михайліні Немій висловлюю щире співчуття.

Анастасія Сарчук, Вінніпег

У сьому річницю смерти мого дорого мужа, бл. п. Якова, який упокоївся 5 вересня 1967 року в Торонті, кладу китицю квітів на його могилу та у світлу пам'ять покійного засилаю $5.00 на журнал „Промінь".

Дружина Надя Ковалишин,
Пойнт Едвард, Онт.

— — — — —

Складаємо нев'янучий вінок на свіжу могилу нашої приятельки і заслуженої громадянки, бл. п. добр. Катерини Дебрин, яка упокоїлась 26 вересня 1974 року в Лондоні, Онт. у її світлу пам'ять засилаємо $10.00 на журнал „Промінь". Отцеві Дебринові і родині висловлюємо щире співчуття.

Олена Криштанович і Дарія Бродгед,
Гамільтон, Онт.

— — — — —

У 17 річницю смерти мого дорогого мужа, бл. п. Николая Москалика, який упокоївся 1 грудня 1957 року, в його незабутню пам'ять складаю $10.00 на журнал „Промінь".

Дружина Анна Москалик, Вінніпег

— — — — —

Замість нев'янучого вінка у світлу пам'ять мого любого сина Адріяна Москалика, який загинув під час другої світової війни та похоронений у Бельгії, складаю $5.00 на журнал „Промінь".

Мати Анна Москалик, Вінніпег

С. М. Приходько

КВІТИ – ЛЮДЯМ

Прекрасні квіткові декоративні рослини відіграють немаловажну ролю у житті людей.

Духм'яною називають медицину, яка лікує людей квітами і лікувальними речовинами які містяться в них. Та не тільки ліками, що знаходяться в них, лікують квіти.

Всім відомо, що хороший, бадьорий настрій — запорука здоров'я. Найкращі ліки — спокій, радісна усмішка, приємне чисте повітря, яскрава зелень і квіти.

Нова галузь медицини, так звана естетикотерапія, вивчає вплив різних рослин і квітів, а також квіткових та деревних ароматів на нервову систему людей, відшукує більш корисні (і декоративні) співвідношення квітів в парках та садах, у санаторіях.

З давніх-давен з троянд виробляли цілющі напої, які нібито мали надприродні якості. А на початку нашого століття в Європі поширилась думка про те, що троянди нібито лікують головний біль, шо їх аромат благотворно впливає на нервову систему, а колір, особливо темночервоних троянд, заспокоюючe діє на людину.

Крім того, стверджували знавці, троянди підвищують діяльність нервової системи і при цьому ніколи не одурманюють.

І дійсно, простежте за вашим настроєм під час перебування серед троянд, десь у розарії ботанічного саду, або біля цих чудових квітів, висаджених купками на газоні в парку або в саду. Він обов'язково буде чудовим.

Прихильники лікування ароматом квітів пропонували пацієнтам робити подушки з пелюсток троянд. Вони завірили, що людина, яка страждає на безсоння або головний біль, повністю звільниться від них, якщо буде спати на таких подушках або прикладе до обличчя хоча б декілька бутонів троянд.

Нервовим людям рекомендувалося частіше перебувати в квітниках, де краще зберігаються і аромат і колір троянд.

Безумовно, цей рецепт не позбавлений наївності. Але вивчення цілющих властивостей квітів — широке поле для творчої співдружності лікарів і квітникарів.

Вже давно доведено, що фітонциди, виділювані рослинами, вбивають хворобливих мікробів, очищають повітря. Особливо сильними фітонцидними властивостями відзначаються хвойові рослини.

В зв'язку з цим санаторії для хворих на туберкульоз, як правило, розташовані серед соснового лісу. Завдяки цьому відмінно почувають себе і бджоли в кедрових вуликах.

Ще в минулому столітті в Німеччині в кімнатах розводили квіти дельфініуму, вважаючи, що колір цієї квітки дуже корисний для зору. Це було ще перед науковим підтвердженням заспокоюючого впливу блакитного кольору.

Отже, утворюючи в санаторіях газони, клумби, квітники, треба враховувати такі „риси характеру" рослин, як шелестіння листя, кількість виділюваного кисню з одиниці зеленої поверхні, затримання рослинами вологи, кольори листя та квітів і т. ін.

Парки, сади і квітники повинні бути такими союзниками здоров'я, як клімат, повітря, мінеральні джерела. Тепер в деяких парках створюються лікувальні куточки — фітонцидорарії, розарії та ін.

Естетикотерапія повинна дбати і про внутрішнє прикрашення приміщень, їх колір не однаковий наприклад, для північної і південної сторін, для спальних кімнат, кабінетів, лікувальних приміщень та ін., про правильний добір рослин для кімнат, в яких людина проводить більшу частину свого життя.

Кожна квітка в парках, садах, на підвіконнях наших кімнат має свою таємницю, яку дуже цікаво знати і використовувати.

Скільки радісних відкриттів та гірких невдач довелося пережити людям доти, доки тендітні квіти призвичаїлися до наших умов!

Наші квіти розповідають про розвиток квітникарства на протязі тисячоліть, примушують нас згадувати історію культури різних народів і географію, і поетичні образи, навіяні красою квітів.

Коли за вікном ще співає хуртовина одним з перших зацвітає на підвіконні духам'яний гіяцинт з родини лілійних. На одних гіяцинтах всі квіточки рожеві, на других — сині, блакитні, лілові, яскраво-червоні, жовті. Назву цій квітці дали ще в Древній Греції, де її вважали квіткою туги. Стародавня легенда розповідає про те, що ця квітка виросла в крові прекрасного юнака Гіяцинта, який загинув під час спортивних змагань. (Далі буде)

ЗОЛОТИЙ ЮВІЛЕЙ П-ВА РОЗНОВСЬКИХ
Саскатун, Саск.

Неділя 17 лютого 1974 року була радісним і незабутнім днем у житті Данила й Олександри Розновських, коли їхні діти влаштували їм ювілей з нагоди 50-ліття подружнього життя в домі дочки Анни і зятя Ніла Ледрей у Саскатуні.

На цім родиннім святі були присутні: найстарша дочка Параскевія і зять Михайло Серієнко, син Іван, невістка Савеля й їх діти — Вийн і Кем з Принс Алберт, дочка Анна і зять Ніл Ледрей і їх діти — Линда, Ґлен, Анна Марія і Сандра,

Син Іван привітав родичів та склав їм подяку за їхні старання дати дітям освіту і влаштування на добре життя, побажав їм здоров'я і радости та в імені родини — сестер і зятів вручив батькам ювілейні золоті перстені. Внуки вручили бабуні і дідусеві золоті ложечки.

Управа громади Української Православної Церкви Св. Преображення у Донвел, Саск. і сестриці та приятелі також вшанували членів-ювілятів гарним подарунком. В липні, членкині Жіночого Т-ва ім. Ольги Кобилянської при Українськім Народнім Домі у Донвел справили ювілятам гостинний вечерок - несподіванку в їхнім домі і при спільній смачній перекусці голова пані Лелія Петрів привітала п-во Розновських та вручила їм гарний подарунок, а пані Олександрі Розновській за довголітню працю у відділі Союзу Українок Канади ім. О. Кобилянської.

Пані Розновська була довголітньою членкинею відділу Союзу у Донвел ще від 1944 року. Вона була один рік заступницею голови, а 10 років головою. Пан Розновський народився 1893 року, родом з села Добровляни, повіт Заліщики, Західня Україна. До Канади приїхав 1911 року. Пані Розновська народилась 1900 року, походить з села Бояни, повіт Чернівці, Україна. До Канади приїхала 1914 року.

П-во Розновські склали пожертву на прес. фонд журнала „Промінь" $25.00, а на відділ Союзу Українок ім. О. Кобилянської у Донвел $10.00.

ПОДЯКА

В часі ювілейного обіду п-во Розновські спільною молитвою подякували Богові, що їм дозволив дочекати золотого ювілею їхнього подружнього життя в добрім здоров'ї і серед своїх дітей. Склали подяку дітям і внукам за подарунки та за смачний обід. Щиру подяку висловили за ювілейні привіти і дарунки церковній громаді та жіночому т-ву, кумам Хахолякам у Канорі та сусідам у Саскатуні.

П-во Данило й Олександра Розновські у день свого золотого ювілею.

БЛ. П. ПАРАНЯ КУШНЯРИК

В п'ятницю 9 серпня 1974 р. у Портедж Дженерал Госпіталі, упокоїлась в Бозі на 74 році свого трудолюбивого життя бл. п. Параня Кушнярик, вдова по покійному чоловікові Іванові Кушнярикові.

Параня Кушнярик народилася в селі Назірна в Західній Україні в липні 1900 року в родині Анни і Олександра Амбросяк. До Канади приїхала разом зі своїми родичами піонерами 6 літньою дитиною. Батьки поселились у Портедж ля Прері, Ман.

У 1917 році Анна Амбросяк вийшла заміж за Івана Кушнярика. Подружжя замешкало і через 19 років проживало в Овкленд, Ман. після чого повернулась родина Кушняриків до Портедж ля Прері і тут включилась в члени Української Греко-Православної Церкви.

Параня Кушнярик через довгі роки була активною членкинею в цій громаді, зокрема у відділі Союзу Українок Канади ім. Лесі Українки. Тут вона була вшанована і нагороджена життєвим членством.

Похоронні відправи, спочатку в каплиці похоронного заведення Омега 13 серпня, а похоронна Літургія 14 серпня в місцевій Православній Церкві відправляв о. А. Тетеренко. Бл. п. Параня Кушнярик похоронена на цвинтарі Гилсайд в Портедж ля Прері.

Покійна залишила в жалобі сина Ирнеста, його дружину Лиліян й унуку Лізу у Вінніпезі, дві сестри — Марію Мокрій у Вінніпезі і Гафію Карбов у ЗДА та їх родини. Залишила багато приятелів, співпрацівників у громаді, де була вельми шанована, як людина і членкиня, що віддавала свій труд для громадського добра.

В її світлу пам'ять відділ ім. Лесі Українки у Портедж ля Прері складає $15.00 на журнал „Промінь" якого покійна читала.

Т. Тровська, секретарка

Ми завжди дуже вдячні всім тим передплатникам „Променя", які не чекають на упімнення, а свою передплату висилають на час. Ваша наліпка з адресою скаже, коли передплата закінчується.

ПРОЩАЛЬНИЙ ВЕЧЕРОК

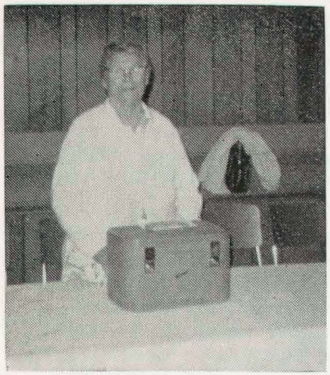

Пані К. Лисак в останній хвилині від'їзду у Народнім Домі

Членкині відділу ім. Доньки України у Винярді, Саск. улаштували прощальний вечерок для своєї довголітньої співпрацівниці і заслуженої членкині пані Катерини Лисак, 20 червня 1974 року.

Було нам тяжко і сумно прощатись з такою приємною і доброю людиною як пані Катерина Лисак, а з другої сторони ми раділи, що там, куди вона їде буде їй краще жити при своїх дітях і внуках.

І так пані Катерина Лисак, наша дорога членкиня відділу Союзу Українок ім. Доньки України, яка жила тут через 20 років, була активною у нашім відділі, щиро працювала і в громаді, була сестрицею при нашій Українській Православній Церкві, тепер виїжджала до Бріт. Колюмбії.

Пані Лисак своєю жертвенною працею здобула собі багато приятелів і пошани в громаді всюди, де лише доводилось жити. Ще як жила в Саскатуні де була куховаркою при Інституті Петра Могили, належала до відділу ім. О. Кобилянської. Ціле своє життя працювала на добро своєї церкви, завжди скромна, належала до тихих народніх працівниць на громадській ниві.

Після смерти її чоловіка, бл. п. Йосипа Лисака, вона рішилась переїхати жити ближче своїх дітей — у Бріт. Колюмбію.

Членкині нашого відділу влаштували їй перед від'їздом маленьке прийняття. Голова відділу пані Василина Грушка вручила їй на пам'ятку від всіх членкинь скромний подарунок з побажаннями на добрий і щасливий побут у новім місці поселення та відспівали „На многая літа". У відповідь пані Катерина Лисак склала щиру подяку за честь, увагу і прийняття та подарунок, обіцяючи колись загостити до Винярду, з якого везе дуже гарні спогади із свого та громадського життя.

В ДЕНЬ 83-тих УРОДИН АННИ ФІГУС

Вайта, Ман.

Пані Анна Фігус у день своїх уродин

У вівторок 10 вересня 1974 родина Анни Фігус у Вайті загостила до її дому, щоб привітати іменинницю з днем її уродин. Пані Анні Фігус сповнилось 83 роки.

Час вечора приємно сходив, бо згадувалося піонерські часи, людей, які пробивали перші стежки нашого громадського життя в Канаді.

Народилась Анна Фігус в величавім і мальовничім селі Ґермаківка, Борщівського повіту в Західній Україні. Батьки Микола Цесміструк (1860 - 1953) й Анастасія з дому Остапюк (1863 - 1936).

Весною 1896 році Анна разом з родичами попрощали своє рідне, чарівної природної краси село та до Канади родина прибула 31 травня 1896 року. Оселились в околиці Стюартборн на гомстеді, і так ціле своє життя провела пані Анна Фігус в цій околиці, 1911 року вийшла заміж за Антона Фігуса, в час коли починалося українське громадське і церковне життя в Канаді і до якого вони обоє включилися.

На вечірці були присутні всі діти, а саме: дочки: Марія Музика, Ольга Пацьорка та Анна Ралько, син — Іван, брати: Василь і Іван Цесміструки. Муж Антон упокоївся 1968 р., а дочка Анастасія Ґузь упокоїлася 1964 р. Усі гості проспівали „Многая Літа", та на заклик Івана Цесміструка переведено збірку на пресовий фонд нашої преси.

Жертвували:

Іменинниця Анна Фігус	$20.00
Іван і Анна Ралько з Торонто	10.00
Іван Фігус	5.00
Йосиф і Марія Музика	5.00
Григорій і Ольга Пацьорка	5.00
Орест і Анастасія Пацьорка	5.00
Богдан і Розалія Музика	5.00
Іван і Анна Цесмітрук	5.00
Василь і Анна Цесміструк	5.00
Мирослав і Соня Цесміструк	5.00
Волод. і Флоренц Цесміструк	5.00
Разом	$75.00

Розподілено так: на „Вісник" — $25.00, на „Український Голос" — $20.00, на „Промінь" — $20.00, на вироблення кліші $10.00.

Усім жертводавцям щира подяка, а нашій іменинниці бажаємо міцного здоров'я та віку довгого!

Присутній

МОРОЗИВО ДЛЯ ДІТЕЙ

Два яйця розтерти із склянкою цукру і, помішуючи, додати склянку гарячого молока. Одержану суміш вилити у кип'яче молоко (1 склянка) і довести на малому вогні до кипіння. Можна додати столову ложку какао. Масу охолодити і поставити у морозильну камеру холодильника на ніч.

Придбайте для журнала хоч одну нову передплатницю і тим зробите йому велику прислугу.

ВІДІЙШЛА У ВІЧНІСТЬ БЛ. П. ДОБРОДІЙКА КАТЕРИНА ДЕБРИН

Сумною вісткою ділимось з українським громадянством, що 26-го вересня, 1974 року упокоїлась в Бозі бл. пам. Добр. Катерина Дебрин, в місті Лондоні, Онтаріо. Добр. К. Дебрин народилася в Україні, у місті Вижниці на Буковині 1-го січня 1906 року. До другої світової війни жила на Буковині, де закінчивши освіту, вчителювала. Переживши всі страхіття війни, вдалось їй з мужом і двома малими дітьми виїхати до Канади. Спочатку вони оселились в Ватерфорді, Онт., з часом виїхали до Британіш Колюмбії, де муж покійної, отець М. Дебрин обслуговував парафії УГПЦК. В 1962 році вони переїхали до Лондону, Онт., де отець Дебрин став настоятелем церкви Святої Тройці.

Прибувши до Канади, добродійка Дебрин відразу включилась в церковну і громадську працю. В Канаді працювала 24 роки як, вчителька рідних і недільних шкіл. Проживши в Лондоні 12 літ, вклала дуже багато праці в церковне і громадське життя як вчителька, взірцева членкиня Союзу Українок Канади, громадська діячка і як українська патріотка віддано і з любов'ю виконувала свої обов'язки поруч зі своїм мужом. Також, як добра українська мати виховувала в тому ж дусі своїх дітей і внуків. Своєю лагідною і доброю вдачею приєднала багато приятелів.

Здвиг народу на похороні, квіти, сльози, чулі прощальні слова — були доказом пошани до покійної. Дві панахиди у похороннім заведенні і Службу Божу в Лондоні відправили отці А. Костюк, В. Метулинський і І. Крісфалюсі. На передсмертне бажання покійної тіло перевезено до Торонта і поховано в українській секції на цвинтарі Йорк. Похоронна відправа відбулася в Катедрі Св. Володимира в Торонті, при участі Високопреосвященного Владики Михаїла і 14-ти священиків. Чин пахорону довершив о. митр. прот. Д. Фотій та у своїй прощальній промові, як земляк пок. добродійки, розказав про життєвий шлях її. На свіжій могилі від всіх добродійок дуже зворушливо прощала добр. М. Фотій.

По похороні відбулась тризна в Авдиторії Катедральної парафії, під час якої промовляло багато осіб. О. митр. прот. В. Федак промовляв як земляк покійної, а о. А. Костюк прочитав свій вірш присвячений бл. пам. добр. К. Дебрин, пані Д. Гетьманчук висловила співчуття, як голова торонтонського відділу Союзу Українок Канади ім. Св. Княгині Ольги. Від лондонської громади численною участю проважали свою добродійку в останню путь велика кількість парафіян, а на тризні промовляли голова церковної громади А. Жидівка, голова відділу СУК ім. Княгині Ольги Г. Володченко, від рідної школи О. Співак і від ОДУМівської молоді М. Свівак. Д-р Є. Рослицький попрощав добродійку від відділу КУК в Лондоні, а від приятелів співчуття склали П. Торошенко з Віндзору і С. Степанюк з Місісага.

В глибокому смутку покійна залишила мужа о. М. Дебрина, сина Максима, дочку Надю з мужем д-ром Р. Трачем, двох внуків — Андрія і Соню, і також дві сестрі.

Спи наша дорога Добродійко Катрусе, нехай сниться Тобі твоя рідна, квітами засіяна зелена Буковина, нехай канадська земля отулить Тебе як рідна мати, а добра слава про Тебе буде завжди живою поміж нами.

Пані Яніцька і М. Божик провели збірку на українську пресу.

На журнал „Промінь" призначили 25 долярів.

С. Степанюк

НА ВІЧНИЙ СПОКІЙ

Душа Добродійки і ніжна і проста.
Одного лиш — у цілім Божім Світі
Боялася Покійна Господа Христа —
Робила все, щоб на Суді, при Звіті,
Оправданою бути. И заслужити
Душі своїй — у Вічності, щоб жити.
І так із цього світу відійшла...
Його любила так, — як лиш могла!
Коли змогла — завжди добро робила,
А мужа і дітей, і внуків — так
[любила!

Кожен з нас в житті собі плянує...
Але Бог — цілим життям керує.
Та не всі, нажаль, про те ми знаєм.
Робимо, як можемо, та дбаєм —
Усе, щоб в цьому світі довершити.
Стараємося добре щось зробити,
Якийсь найкращий спомин, щоб
[лишити.

„Акростих" — стародавня форма вірша, де перші великі літери, як їх читати донизу творять якісь слова. Тут: ДОБРОДІЙКА КАТРУСЯ.

Прот. Олександер Костюк

БЛ. П. МАРІЯ БІЛИК
Норт Бетлфорд, Саск.

Марія Білик з дому Кейко народилася 1906 року в селі Миців біля Сокаля в Західній Україні. До Канади приїхала разом з батьками в 1913 році. Вони осілися в околиці Алтікейн, Саск. Марія любила красу, квіти, город та куховарство. Була щирою членкою Товариства Союзу Українок нашого Відділу, як і побожною членкинею церковної Громади. Церкву любила і сповняла-виконувала християнські практики православної Цер-

ДОМАШНЄ ГОСПОДАРСТВО

РІЗДВЯНИЙ КОЛАЧ НА ГАРБУЗІ

3 коверті скородіючих дріжджів
½ горнятка літеплої води
1 горнятко праженого молока
¾ горнятка масла
5 яєць
1 горнятко цукру
¾ горнятка гарбуза (може бути консервований)
1 ложечка соли
1 ложечка ванілії
½ ложечки мігдалового екстракту
Терта шкірка одної цитрини або помаранчі
7½ горнят муки

Розмочити дріжджі в літеплій воді. Молоко спражити і на гаряче дати масло. Яйця вбити разом і додавати цукор малими частками та разом вбивати. Змішати дріжджі, молоко з маслом і вбиті яйць з цукром. Додати решту складників і замісити мукою. Тісто має бути тугіше як на бабку. Добре вимісити, щоб тісто було гладке й елястичне. Накрити і дати до теплого місця, щоб підросло. Як виросте, помісити і ще раз дозволити вирости. Виложити тісто на стільницю, покраяти на чотири частини, зробити з кожної довгий валок, посередині грубший, а на кінцях тонший. Сплести в косу. Дати до вимащеної довгої форми і дозволити вирости. Помастити верх яйцем і посипати маком. Тісто можна теж виробити на кругий колач, як хто хоче. Зробити для того рівні валки, сплести косу і кінці зліпити разом.

Нагріти піч до 350 ст. Ф. Вложити колач в піч і зразу ж знизити температуру до 300 ст. Ф. і пекти в тій температурі 40 мінут, а пізніше знову знизити температуру до 275 ст. Ф. і пекти ще 20 мінут.

Гарбузовий колач пухкий, приємно жовтий і держиться довго свіжим. На гарбузі печуть теж і бабки.

СТУДЕНЕЦЬ З РИБИ
(На Святий Вечір)

2 до 3 фунти свіжої риби (короп або щука)
2 цибулі
2 моркві
1 било селери
2 гілки зеленої петрушки або корінець
4 зерні перцю
сіль і перець
2 білки

Рибу почистити і покраяти на двацалеві кусники. Вложити в ринку, дати покраяну цибулю, моркву, селеру, петрушку, зерна перцю і посолити та поперчити. Покрити холодною водою і варити на легкому вогні, аж риба зм'якне і відставатиме від остей. Вийняти рибу до іншої посудини. Рибну юшку виварити на скорім вогні до половини. Вихолодити вивар і дати білки, трошки вбиті. Поставити вивар на вогонь і гріти аж закипить, мішаючи уважно кілька разів Перецідити вивар через чисту платинку. Залити рибу виваром і захолодити.

KUTYA (Wheat Delicacy)

1 C. or more high grade wheat, cleaned (bran removed, if desires)
Water and salt
½ C. or more poppyseed, ground
Honey, chopped walnuts

Wash wheat thoroughly. Soak overnight in lukewarm water to cover. Next day cook the wheat and water, covered, slowly 2—6 hours until tender. Stir occasionally and add salt before completion. Cool and refrigerate. Boil 1 part honey to 2 part water and cool. Combine syrup with wheat to make a thin mixture. Stir in poppyseed and cooul. Serve in fruit dish, sprinkled with nuts.

HOLUBTSI (Cabbage Rolls)

1 large smooth head of cabage
Rice filling
Salt and pepper to taste
1½ C. water, broth or tomato juice

Remove core from cabbage. Place cabbage in deep pot and pour boiling water in the hollow to cover. Let stand until leaves are soft and pliable. Drain cabbage and separate leaves. Cut away the hard center rib of the leaf. Cut larger leaves into 2 - 3 pieces. Line bottom of the pot with coarse leaves.

Place a generous spoonful of filling on each leaf and roll lightly. Place in layers and sprinkle with salt. To liquid, add seasoning and pour over the rolls. The liquid should barely show between layers. Cover with a few leaves. Cover closely and bake in a 350 F. oven 1½—2 hours or until cabbage and filling are done. Serve with sauteed salt pork and onions, and sour cream.

Filling:

2 C. cleaned rice
2 C. boinling water
1 medium onion, chopped fine
vegetable oil,
Salt and pepper.

Add rice to boiling water and salt; bring to a boil and let cook about 1 minute. Cover, tusn off heat and allow to stand until water is absorbed and rice is partially cooked. Drain. Fry onion in oil. Add to rice and season well. Cool.

Впокоїлася 20-го серпня в шпиталі Норт Бетлфорд. Залишила в смутку мужа Василя, доньку Моніку, троє внуків, 6 сестер та 4 брати і багато подруг та приятелів. Хай оселить її душу Господь в Оселях Праведних.

Учасники похорну склали на нев'янучий вінок бл. п. Марії Білик $18,00, які призначено на журнал „Промінь", що його покійна цінила і читала.

Вічна їй пам'ять!

о. С. Зузак

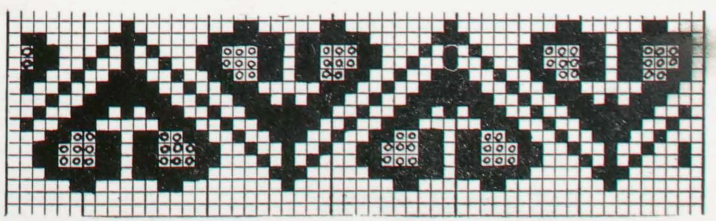

Буковинський взірець — повіт Гумора ■ — чорна, ○○ — червона.

ЗМІСТ XV РІЧНИКА

Видатні постаті

ч. ст.

Наталя Кібець — Інтерв'ю з нашими мистцями ... 1— 3
— Пам'яті Платоніди Щуровської-Росіневич ... 2— 2
С. Пауш — Незвичайне досягнення ... 3—11
— Мати і діти ... 4—19
Є. Білич — Заслужене вшанування ... 6—12
Н. К. — Про одну з піонерок громадського руху 6—19
Маркус Ван Стін — Українець з Канади визначний релігійний маляр ... 7-8— 5
Степан Білінський — Забутий мистець ... 9— 5
А. Т. — Високе досягнення ... 9— 7
А. Токарек — Анна Троян ... 10— 7
Н. Когуська — Карін Осачук — Королевою цього-річної Фолклорами ... 11— 6
І. Карбулицький — Велика дочка України ... 11— 9
— Даруся Романик ... 12—22

Відділ для дітей

І. С. — Перша ялинка ... 1—18
Н. Мриц — Різдвяна зустріч ... 1—18
П. В. — Йордан ... 1—18
— Ходить сон коло вікон ... 2—21
В. Карасьова — А чому я? ... 2—21
М. Підгірянка — На лижах ... 2—21
— Мишка, Кіт і гарбуз ... 2—21
Т. Шевченко — Зоре моя вечірняя ... 3—20
Б. Тхуан — Одна дівчинка ... 3—20
Т. Шевченко — Зацвіла в долині ... 3—20
— Весна прийшла в гості ... 4—22
Ю. Ігорків — Писанка ... 4—22
В. Карасьова — Як я знайшов собі бабуню і дідуся 5—14
В. Підпалий — Мамо, було покличеш ... 5—14
— Ой ну коте Рябе ... 5—14
М. Пригара — Тайна ... 6—18
А. Л. — Гарні хлоп'ята ... 6—18
— Чаклун і калібра ... 6—18
Н. Мриц — Перші сливи ... 9—20
— Що край то звичай ... 9—20
— Хто прокидається найранше ... 9—20
П. Тичина — Ранок ... 9—20
М. Лисич — Табір ясний ... 9—20
В. Дуб — Бджілка ... 9—20
Д. Бісет — Блекі і Реджі ... 10—25
— Коток ... 10—25
— Пиріг з сиром ... 10—25
— Сопілка ... 11—18
О. Бродський — Тітонька капуста ... 11—18
— Ладоньки-ладусі ... 11—18
— Ой ходила павонька ... 11—18
— Драбинка ... 11—18
— Хто кмітливий ... 11—18
Пе Мостовий — Снігурі ... 12—22
В. Карасьова — Маленька сестричка ... 12—22
М. Татарчук — Намисто ... 12—22
Г. Демченко — По сніжку ... 12—22

Есеї, рецензії, нариси

— Доріжка до Вифлеєму ... 1— 4
Мама — „Вселенная веселися" ... 1— 5
М. Турцевич Пилипчук — Різдвяні зорі ... 1—22
Марта Горбань — Геть Сизифе ... 2—14
Євшан-Зілля — „Моя книжечка" ... 2— 7
В. Скуратівський — Музей Лесі Українки ... 2— 3
Н. Когуська — Завдання української преси у вільному світі ... 2— 4
Р. Д. — У київському музеї Тараса Шевченка ... 3— 3
С. М. Приходько — „Як на тії чорнобривці погляну 5—20
Лінда Дебел — Етнічні публікації — життєва дорога для Канади ... 6— 2
Анатоль Курдидик — Старі фотографії ... 6—10
С. Наливайко — У гостях в улюбленої співачки ... 7-8— 7
Анатоль Курдидик — Десять легенд ... 9— 3
Т. Мосора — 60-річчя боїв на Маківці ... 9— 3
Т. Горохович — Мистецькі вартости „Останнього пророка" Леоніда Мосендза ... 10— 3
Анатоль Курдидик — З Лідою Палій у час і простір 10— 9
Анна Троян — Жінка у світі праці ... 10— 7
С. Наливайко — У Гмиреній хаті ... 10—22
Т. Горохович — Мистецькі вартості „Останнього пророка" Леоніда Мосендза ... 11— 3
Анатоль Курдидик — Мариво білої смерти ... 11—11
А. С. Охонько — Моє знайомство з коломийками 11—23
С. М. Приходько — Квіти людям ... 12—27

ENGLISH SECTION

Nancy Russel — Rizdvo a Time for Family and Friends ... 1—15
— An Address by the Honorable Marc Lalonde 2—15
R. Fulford — W. Klrelek remains a stranger despite the succes of his art ... 3—15
Joan Sutton — Anne Flies Air Canada Computers 4—12
Anna Balan — U Titky Kvitky ... 4—13
Anna Balan — As They See Us ... 5—16
— Leo Mol's Sculpture on Display ... 5—16
Lydia Kasianchuk — "Women in Other Countries" 6—15
Lydia Kasianchuk — "Women in Other Countries" 7-8—15
Dr. P. Kondra — Moroz Solidarity and Protest Rally 9—15
Hon. Stephen Worobetz — Beaty and Benefits of Multiculturalism ... 9—16
Anna Balan — Christina Petrowska ... 10—15
Borgny Pearson — International Centre of Winnipeg ... 10—16
Taras Hukalo — Folklorama '74: Multiculturalism at Work ... 11—15
Orysia Paszczak Trach — Ukrainian Christmas Customs ... 12—15
Dr. W. Tarnopolsky — Human Rights ... 12—15
— Piano Recital Most Musical ... 12—20

Ідеологічно-програмові

Н. К. — Христос родився — славіте ... 1— 1
Н. К. — З надіями у новий рік ... 2— 1
— Це земля його предків ... 3— 1
Н. К. Свято великої надії ... 3— 1
Н. К. — „Моя рідна українська мамо!" ... 5— 1
С. Стечишин — Актуальні проблеми нашого життя 6— 1
Н. К. — Учительська Конференція зобов'язує ... 7-8— 1
Н. К. — Після літнього відпочинку ... 9— 1
Н. К. — До становища комітету оборони Мороза 10— 1
Н. К. — Наш музей-архів ... 11— 1

Новелі, спогади, оповідання

Леонід Мосендз — Засів ... 1— 9
Докія Гуменна — Куркульська Вілія ... —12
Леонід Мосендз — Засів ... 2— 9
Ганна Черінь — Бенефіс пані Пшепиндики ... 2—12
Леонід Мосендз — Засів ... 3—12
„Життя" — Колись на Великдень ... 4— 2
Людмила Коваленко — Великдень, що прийде ... 4— 3
І. Шох — Платоніда Іванівна Щуровська-Росіневич ... — 6
Леонід Мосендз — Засів ... 4— 9
І. Шох — Платоніда Іванівна Щуровська-Росіневич ... 5— 6
Леонід Мосендз — Засів ... 5—18
Іванна Дженіс — Лист ... 5—18
П. Щипавка — Куріння і кохання ... 6—11
Леонід Мосендз — Засів ... 6—13
Ольга Заставна — Лозівка ... 7-8—12
Леонід Мосендз — Засів ... 7-8—20
Леонід Мосендз — Засів ... 9—12
Леонід Мосендз — Засів ... 10—12
С. Наливайко — У Гмириній хаті ... 10—22
Леонід Мосендз — Засів ... 11—19
Леонід Мосендз — Засів ... 12—10

Народнє мистецтво

Т. Ніколаєва — Принципи художнього оформлення народнього жіночого одягу ... 3— 7
Ю. Лащук — Мандрівка в минуле ... 6— 7
В. Дробан — Етнографічні матеріяли в експозиції та фондах Кремянецького музею ... 5—10
І. І. Карпинець — Художнє оформлення гуцульських кептарів ... 10—18
Л. Д. Комарова — Вишивки Київщини ... 12— 5
С. Стратійчук — Музей як євшан зілля ... 12—14
Пожертви на будову музею Союзу Українок Канади ... 1— 8, 4—18, 5— 5, 7-8—17, 10—10

Українська вишивка

Філія Музею Союзу Українок Канади у Торонті ... 2—32, 3—31, 4—32, 5—31, 6—32, 7-8—32, 9—32, 10—33, 11—32, 12— 7, 12—32.

Освіта, виховання

В. Шиприкевич — Як ми говоримо ... 2— 2
К. С. — Багатокультуризм залишається тут на постійно ... 3— 2
— Для обміну думок ... 4—20
о. Т. Міненко — Мішані подружжя ... 5— 2
Б. Гнатиків — Учительська праця в дошкіллі ... 6— 3
— Резолюції 2 світової виховно освітньої сесії ... 6— 4
Прот. о. С. Кіцюк — Релігійне виховання в школах і освіта ... 7— 3
— Перші Українські садочки — передшікляа ... 9— 6
О. Селепина — „Україна" — Енциклопедія для молоді англійською мовою ... 9— 8
о. Т. Міненко — Видання учительського журнала і шкільних підручників ... 10— 9
А. Іванченко — Підліток шукає себе ... 8—12
Г. Янішевська — До проблеми мішаних подруж ... 12— 1

Поезії, вірші

— Щедрівка ... 1— 1
Б. Кравців — Христос родився ... 1— 2
Леся Українка — Забуті слова ... 1— 1
Леся Українка — На роковини Шевченка ... — 1
Олена Мироненко — Материнське ... 5— 1
Ганна Черінь — Завулки серця ... 5—10
С. Гординський — Ярославна ... 7-8— 6
Уляна Кравченко — Чи є що краще ... 9— 1
Іван Франко — Блаженний муж, що йде на суд неправих ... 10— 1
Андрій Малишко — Правда ... 11— 1

Репортажі, вісті

М. Керніцька і Є. Прокіпчук — Звіт 31 Головного Союзу Українок ... 1— 6
О. Волох — Р. Логуш і його шовкодруки ... 2— 7
С. Фесяк — Вечір сатири і гумору в Гамільтоні ... 2—22
— Комунікат ... 4— 5
Д-р Зоя Плітас — Будуймо пам'ятник Лесі Українки ... 4—15
— Гарний примір до наслідування ... 5—17
— Мати і діти ... 4—19
Леся Івасюк — Український тиждень — ЕКСПО '74 — Спокен, Вашінгтон ... 7-8— 9
Поява нового підручника ... 10— 2
З нашої громадської ланки ... 7-8— 2
— Важлива відозва Централі СУС ... 10—24
А. Павлик — Виставка буковинських речей у Павільйоні „Київ" ... 11— 8
— Звернення КУК ... 11—13
О. З. На конвенції Національної Жіночої Ради ... 11—14
— Оо сторіччя з дня народження О. Кошиця ... 11—16
— З Одинадцятого Конгресу Українців Канади ... 12— 3
— Літні курси в Колегії Св. Андрея ... 12—12
Н. Кібець — Літературний тиждень у Твін Сіті ... 12—24

Родинна хроніка

100-літній ювілей народження Анастасії Пітухової в Едмонтоні ... 2—25
З нагори уродин Марії Сесмитрук у Брентфорді ... 2—25
Вшанування Олени Коваль — Келгари ... 2—26
Весільний дарунок — Валей, Б. К. ... 2—26
Здобули нагороди — Ванкувер ... 2—26
Ювілей подружжя п-ва Личків — Лимінгтон ... 2—27
З приводу переміщення — Монтреал ... 2—27
З нагоди посвячення дому — Гримзбі ... 2—27
95-ті роковини Марії Пелипів — Саскатун ... 2—28
Василина Бальон — королева СУМК — Саскатун ... 3—22
Ювілей подружжя п-ва Табачнюків, Кадворт ... 3—23
Золоте весілля Р. і М. Карпінець — Виндзор ... 3—25
50-ліття п-ва Я. і Д. Кіндрачуків, Вакав ... 3—26
Золотий ювілей п-ва К. і І. Клішів, Ватсон ... 3—26
Признання пані А. Боєчко, Радвей ... 4—24
В честь п-ва Коропатніцьких — Валей ... 5—24
Вшанування Марії Байдак — Монтреал ... 6—24
Посвячення дому П. і Х. Яцишиним Бімзвел ... 6—27
Одруження Анатолія і Марусі Терентієвих, Лондон ... 1—25
З нагоди уродин Марії Полонич ... 9—23
Прощальний вечір, Монтреал ... 9—23
Комітет Українок Канади, Гамільтон ... 9—25
Кілька слів з нашого ювілею, Ніягара Фалс ... 10—21
Гарний примір — Візначення М. Солован і Софію Гриник ... 10—26
Вшанування з нагоди ювілею — Реджайна ... 11—27
Річні збори Комітету Українок Канади — Вінніпег ... 11—27
Золотий ювілейн п-ва Тарнопольських ... 11—29
Ювілей п-ва Розновських ... 12—28
Прощальний вечерок Л. Лисак ... 12—29
День уродин А. Фігус ... 12—29

P 15M JAN 75
SAMYCIA MRS S
6712-111 AVE
EDMONTON ALTA
T5B 0A7

Ті, що відійшли

Павлина Світуха ... 2—30
Текля Жук ... 2—31
Василь Равлик ... 2—31
Василь Кнігніцький ... 2—31
Антоніна Диба ... 3—28
Андрійко Демосюк ... 3—28
Стефан Сироїд ... 3—27
Марія Чорноус ... 4—25
Марія Михайлишин ... 5—25
Анеля Підручна ... 5—27
Анастасія Тріщук ... 6—21
Григорій Роман ... 6—28
Віра Цюрко ... 7—25
Михайло Олеськів ... 10—28
Павло Клем ... 10—28
Марія Садовяк ... 9—30
Роза Плашка ... 9—31
Варвара Комарніцька ... 11—30
Іван Маковецький ... 11—31
Марія Половик ... 9—31
Параня Кушнірик ... 12—28
Катерина Дебрин ... 12—30
Марія Білик ... 12—30

З діяльности відділів

Алберта

Едмонтон — Відділ при Катедрі Св. Івана ... 2—29, 7—27
Келгари — Відділ ім. Л. Українки ... 3—26
Ту Гилс — Відділ ім. Лесі Українки ... 3—30, 9—23
Радвей — Відділ ім. Л. Українки ... 4—27, 7—24
Васетна — Відділ О. Басарабової ... 4—28
Едмонтон — Відділ ім. Л. Українки ... 4—31
Смокі Лейк — Відділ О. Кобилянської ... 6—28 7—31
Ендру — Відділ ім. Л. Українки ... 9—27
Мусідора — Відділ ім. Л. Українки ... 9—30
Едмонтон — Відділ ім. Кн. Ольги ... 11—28

Манітоба

Вінніпеґ — Відділ ім. Л. Українки 1—19, 5—29, 10—29
Томсон — Відділ Доньки України ... 3—29
Етельберт — Відділ ім. Св. Ольги ... 3—30
Давфин — Відділ ім. Л. Українки 4—24, 9—25, 9—29
Ґилберт Плейнс — Відділ ім. Л. Українки ... 4—27
Роблин — Відділ Доньки України ... 4—29
Флин Флон — Відділ Доньки України ... 5—29
Мензі — Відділ ім. Л. Українки ... 5—29
Овкборн — Відділ ім. Л. Українки ... 5—29
Вінніпеґ — Відділ ім. Кн. Ольги ... 9—29
Транскона — Відділ ім. Л. Українки ... 10—30

Квебек

Монтреал — Відділ Доньки України ... 1—20
Лашін — Відділ ім. Кн. Ольги ... 5—30
Монтреал — Відділ ім. Л. Українки ... 9—27

Саскачеван

Реджайна —Відділ Доньки України ... 3—22, 4—26, 5—23, 7—22.
Канора — Відділ ім. М. Маркович ... 3—27, 5—28
Йорктон — Відділ ім. О. Пчілки ... 3—29, 6—27
Ватсон — Відділ ім. Л. Українки ... 3—29
Фовм Лейк — Відділ ім. Л. Українки ... 3—30
Мазепа — Відділ ім. О. Кобилянської ... 3—31
Кридор - Блейн Лейк — Відділ ім. Х. Кононенко 4—26
Редфілд — Відділ ім. Л. Українки ... 4—27
Гефорд — Відділ ім. О. Басарабової ... 4—28
Стінен — Відділ ім. Кн. Ольги ... 4—28
Глеслин — Відділ ім. О. Басарабової ... 4—29
Мелфорт — Відділ ім. Л. Українки ... 4—29
Принс Алберт — Відділ ім. Кн. Ольги ... 4—29, 7—22
Витків — Відділ ім. О. Кобилянської ... 4—31
Бюкенан — Відділ ім. Л. Українки ... 5—28
Норт Бетлфорд — Відділ ім. О. Пчілки ... 5—30
Вакав — Відділ ім. О. Басарабової ... 5—31
Саскатун — Відділ ім. О. Кобилянської ... 6—24, 9—27
Тіодор — Відділ ім. О. Кобилянської ... 6—30
Виниярд — Відділ Доньки України ... 6—31
Айтуна — Відділ ім. Св. Кн. Ольги ... 6—31
Шіго — Відділ ім. О. Кобилянської ... 7—26
Єлов Крік — Відділ ім. Л. Українки ... 7—29
Кадет - Ейлишем — Відділ ім. О. Пчілки ... 7—31

Онтаріо

Ґримзбі — Відділ ім. Кн. Ольги ... 2—19, 3—21, 6—23, 7—24, 7—26.
Гамільтон — Відділ ім. Л. Українки ... 4—25, —23, 7—29, 10—26
Тандер Бей — Відділ ім. О. Пчілки ... 5—23, 6—30, 9—27.
Ошава — Відділ Барвінок ... 6—26, 7—30
Брентфорд — Відділ ім. Л. України ... 6—29, 7—25
Торонто — Відділ ім. Кн. Ольги ... 7—23
Лондон — Відділ Кн. Ольги ... 10—29
Скарборо — Відділ Св. Анни ... 7—26
Виндзор — Відділ ім. Л. Українки ... 10—30

Бріт. Колюмбія

Вернон — Відділ ім. Св. Ольги ... 1—21, 6—31, 7—22, 9—22.
Чиливек — Відділ ім. О. Кобилянської ... 2—28, 6—29
Ванкувер — Відділ ім. Л. Українки ... 3—24, 4—30, 5—24, 10—27.
Валей — Відділ ім. О. Кобилянської ... 3—25, 5—24, 6—25, 11—26.

З діяльности Провінційних Екзекутив

Алберта

Провінційний З'їзд Союзу в Едмонтоні ... 3—18
Вистава і Весняний чай в Едмонтоні ... 9—21

Манітоба

Семінар пров. екзекутиви у Вінніпеґу ... 4—11
Окружний з'їзд у Давфині ... А9—19
Окружний з'їзд у Роза ... 11—12

Саскачеван

Пров. з'їзд Союзу в Саскатуні ... 5—19

Східня Канада

Провінційний з'їзд Союзу у Виндзорі ... —24
Окружний з'їзд у Ст. Кетерінс ... 9—18

Приписи страв і печива

1—24, 2—32, 3—32, 4—32, 5—32, 6—32, 7—32, 9—32, 10—32, 11—32, 12—31